

ΔΙΑΠΟΝΤΙΑ ΝΗΣΙΑ

ΕΡΕΙΚΟΥΣΑ

Π ΡΟΛΟΓΟΣ Τη στιγμή ακριβώς που είμαι έτοιμος για άλλη μια φορά να αμφισβητήσω την ακρίβεια εκτέλεσης των δρομολογίων στην Ελλάδα, ο "ΝΕΑΡΧΟΣ" προβάλλει από το ακρωτήριο και μπαίνει φουριόζος στο **Σιδάρι**. Εδώ, στο βόρειο αυτό λιμανάκι της Κερκυραϊκής ακτής, 25 περίπου άνθρωποι-ξένοι στη συντριπτική τους πλειοψηφία-επιβιβάζονται στο όμορφο σκάφος των 17 μέτρων και ξεκινούν. Προορισμός τους η **ΕΡΕΙΚΟΥΣΑ**, το βορειότερο νησάκι των Διαποντίων, το βορειότερο σημείο της Ελληνικής νησιωτικής επικράτειας.

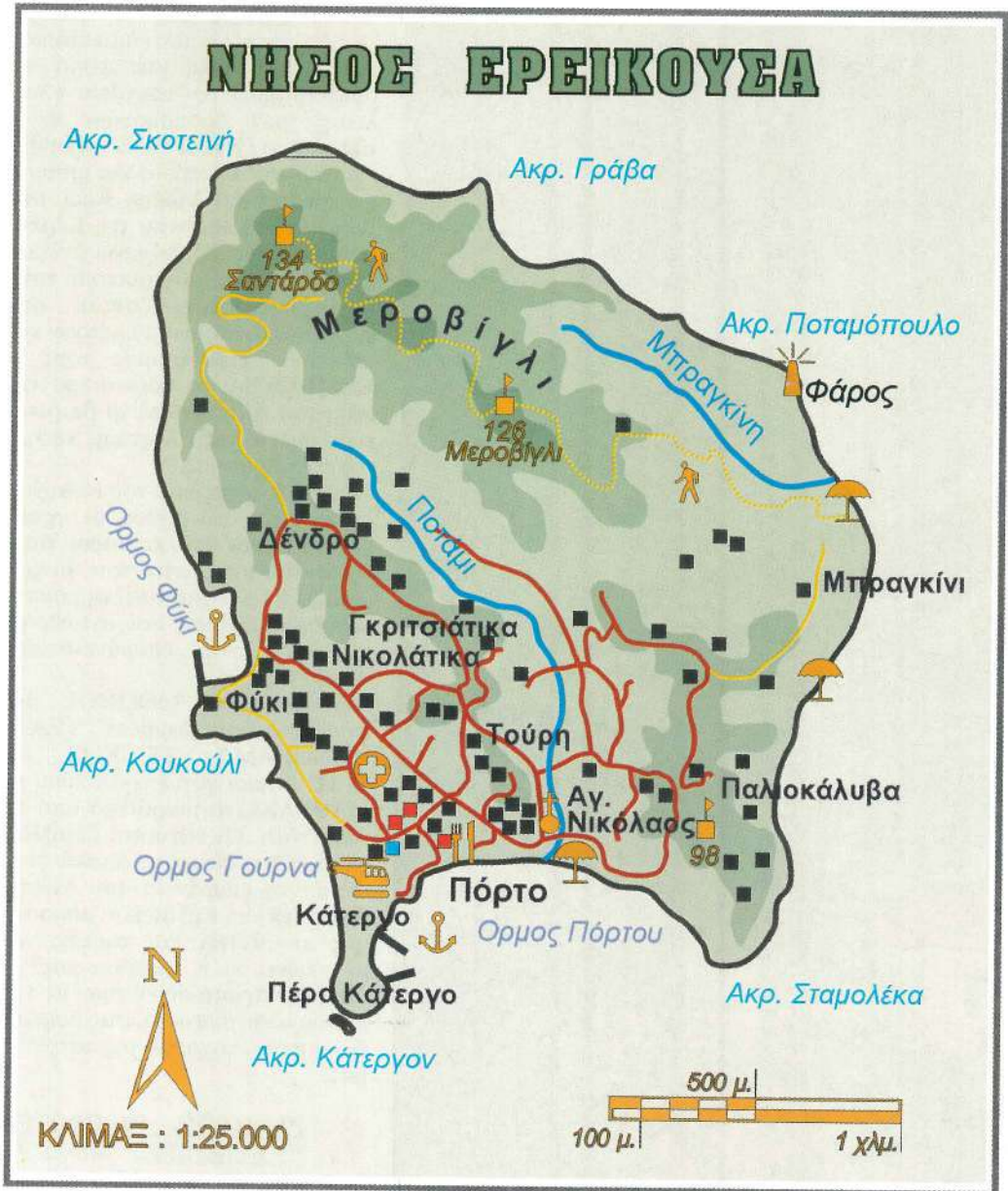
Από το κατάστρωμα του Νέαρχου διακρίνεται στο βάθος, με γραμμές ήπιες και απαλές. Μέσα στην αχλύ του ορίζοντα του Ιονίου μοιάζει με μια χαριτωμένη καμπυλόγραμμη έξαρση, που αναδύεται πάνω από την επιφάνεια της θάλασσας.

Δυτικότερα οι **ΟΘΩΝΟΙ**, πιο ογκώδεις, πιο μακρινοί, (ΕΛΛ. ΠΑΝΟΡΑΜΑ, ΤΕΥΧΟΣ 10, ΣΕΠ. 98) και νοτιότερα ακόμη το **ΜΑΘΡΑΚΙ**, το μικρότερο από τα Διαπόντια. Με ταχύτητα 12 μιλίων γλιστράει ο Νέαρχος απαλά στην ακύμαντη επιφάνεια του Ιονίου. Κάθε λεπτό η Ερείκουσα μπροστά μας μεγαλώνει και ταυτόχρονα μεγαλώνει κι η λαχτάρα μας γι' αυτή την πρώτη συνάντηση με την μυστηριώδη άγνωστη, στις βόρειες θαλασσινές εσχαιές της πατρίδας μας.

Ε ΡΕΙΚΟΥΣΑ, ΟΙ ΠΡΩΤΕΣ ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ Μόλις 45 λεπτά χρειάζεται ο Νέαρχος για να καλύψει την απόσταση των 8 μιλίων, που χωρίζουν την Ερείκουσα από την Κερκυραϊκή ακτή. Στις 10.15 ακριβώς το πρωί της Κυριακής πλευρίζει απαλά στην τσιμεντένια προβλήτα του λιμανιού. Μικρό και συμπαθητικό το λιμανάκι είναι απόλυτα προφυλαγμένο από τρεις διευθύνσεις. Στα δυτικά την φυσική προστασία εξασφαλίζει ένας χαμηλός, γυμνός λοφίσκος, το **Πέρα Κάτεργο**. Τους

ΘΕΟΦΙΛΟΣ ΜΠΑΣΓΙΟΥΡΑΚΗΣ | Κείμενο
ANNA ΚΑΛΑΪΤΖΗ | Φωτογραφίες

ΝΗΣΟΣ ΕΡΕΙΚΟΥΣΑ

βόρειους ανέμους ανακόπτει ο κύριος όγκος του νησιού, ενώ οι νοτιάδες εκπονώνουν την έντασή τους, πάνω στον τεχνητό λιμενοβραχίονα. Μόνον οι ανατολικοί άνεμοι, που είναι όμως και οι σπανιότεροι, μπορούν σ' ένα βαθμό να επηρεάσουν την ήρεμη επιφάνεια του λιμανιού.

Καθώς δένει το καράβι, μερικοί νησιώτες που περιμένουν στην προβλήτα, απευθύνουν ένα εγκάρδιο καλωσόρισμα σε όλους. Πολλές

φορές συμβαίνει στη ζωή μας, να αισθανόμαστε θετικά ή αρνητικά για κάποιον ή για κάτι, χωρίς να υπάρχει ιδιαίτερη εξήγηση. Είναι σαν να ενεργοποιείται ξαφνικά μια μυστηριώδης έκτη αίσθηση, που μας προδιαθέτει ευμενώς ή δυσμενώς και ανάλογα επηρεάζει τη διάθεσή μας. Από τα πρώτα κιόλας βήματά μας στην Ερείκουσα, αυτή η έκτη αίσθηση είναι παρούσα, μας μεταδίδει μυστικά μηνύματα γαλήνης, ευφο-

Φωτογραφημένος από το μπαλκόνι του ξενοδοχείου "ΕΡΕΙΚΟΥΣΑ" ο "NEARXOS" ετοιμάζεται να αποπλεύσει και να συναντήσει τα κύματα του Μαΐστρου.

ρίας, οικειότητας. Όλα γύρω μας δείχνουν καλοβαλμένα και σε ανθρώπινες διαστάσεις, τα λιγοστά περιποιημένα σπίτια, το πεντάκαθαρο τοιμεντένιο δρομάκι, η άψογη καμπύλη της αμμουδιάς, που αρχίζει ακριβώς δίπλα από το λιμάνι και εκτείνεται ως το απέναντι ακρωτήριο.

Στα τρία περίπου λεπτά που χρειάζεται να βαδίσουμε από το λιμάνι ως το ξενοδοχείο μας, μια γρήγορη ματιά στο εσωτερικό του νησιού γεμίζει τον οπτικό μας ορίζοντα με μια συμπαγή, βλάστηση, που καλύπτει κάθε σημείο του εδάφους. Ακόμη και κάποια σπίτια που είναι χτισμένα στους χαμηλούς λόφους, μόλις διακρίνονται πίσω από τα πυκνά ελαιόδεντρα και κυπαρίσσια. Δεν ξέρω τι μπορεί να συμβαίνει στο αθέατο ακόμα εσωτερικό του νησιού, σπάνια όμως έχω αντικρίσει κατοικημένο περιβάλλον, μέσα σε μια τέτοια οργιαστική βλάστηση. Πριν καλά-καλά συνειδητοποιήσουμε ότι βρισκόμαστε στην Ερείκουσα, φτάνουμε στο ξενοδοχείο μας. Αν και μοιάζει εξωπραγματικά μεγάλο για τα μεγέθη του νησιού, δεν παύει να είναι μια μικρή μονάδα είκοσι δωματίων, με επίμηκες σχήμα, θαυμάσια κεραμοσκεπή και μόλις δύο ορόφους.

Μπαίνοντας στο εσωτερικό μάς εντυπωσιάζει με την πρώτη ματιά το καλαίσθητο και ευρύχωρο σαλόνι, που χρησιμεύει ως χώρος καφέ-μπαρ, αμέσως μετά μια θαυμάσια αίθουσα εστίασης, ευχάριστη και φιλική, με άψογη επίπλωση. Επιμένουμε τόσο πολύ σ' αυτές τις λεπτομέρειες, γιατί καμιά πληροφορία δεν μας είχε προειδεάσει για τις απρόσμενες αυτές ξενοδοχειακές εγκαταστάσεις που θα συναντούσαμε στη μικρή Ερείκουσα. Την ήδη ευχάριστη αρχική διάθεσή μας ομορφαίνει ακόμη πιο πολύ η παρουσία του ανθρώπινου παράγοντα. Η οικοδέσποινά μας, η κυρία **Σταυρούλα Κατέχη**, μας υποδέχεται μ' έναν τέτοιο εγκάρδιο τρόπο, που αισθανόμαστε αμέσως σαν παλιοί γνώριμοι και φίλοι. Πριν προλάβουμε να ασχοληθούμε με οτιδήποτε, μας περνάει στο δροσερό προαύλιο του ξενοδοχείου για ένα καφεδάκι. Το σημείο αυτό κερδίζει αμέσως τη συμπάθειά μας με το ωραίο πλακόστρωτο δάπεδο, τις αναπαυτικές καρέκλες, τα λουλούδια, τους καταπράσινους λόφους σ' αριστερά και την υπέροχη αμμουδιά, μόλις 80 μέτρα μπροστά μας. Πέρα στο βάθος διακρίνονται καθαρά οι βόρειες ακτές και τα βουνά της Κέρκυρας. Το σύνθετο αυτό

Η αμμουδιά του Πόρτο είναι από τις ωραιότερες που είχαμε ποτέ την τύχη να κολυμπήσουμε. Η Κοινότητα της Ερείκουσας την αξιοποιεί φέτος ακόμη περισσότερο, με θαυμάσιες ξαπλώστρες και ομπρέλες.

φυσικό περιβάλλον συμπληρώνει μια πυκνή συστάδα από αυτοφυείς καλαμιές. Οι ντελικάτες κορυφές των καλαμιών πηγαινοέρχονται αεικίνητες, έτσι καθώς ανταποκρίνονται άμεσα και στην απαλότερη πνοή του ανέμου.

Κόσμος αρκετός συζητάει και ρεμβάζει στο προαύλιο του Ξενοδοχείου "Η ΕΡΕΙΚΟΥΣΑ". Είναι όλοι άντρες περασμένης ηλικίας, παλιοί ναυτικοί οι περισσότεροι. Στη θέα μας μάς καλωσορίζουν φιλικά, σε λίγα λεπτά αισθανόμαστε ενσωματωμένοι στη συντροφιά τους. Ευγενέστατοι και γλυκομίλητοι, είναι σχεδόν όλοι μετανάστες, που πέρασαν μεγάλο μέρος της ζωής τους στην Αμερική.

Η ΜΕΓΑΛΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ. Κοινή ήταν η μοίρα των Διαπόντιων νησιών στα πρώτα χρόνια της δεκαετίας του 60. Ήταν η περίοδος του μεγάλου μεταναστευτικού ρεύματος, η εποχή που ο τεράστιος στόλος ιστιοφόρων των τριών νησιών σταδιακά συρρικνώθηκε, ώσπου εξαφανίσθηκε εντελώς. Νέα μέσα, ταχύτερα και ακριβότερα στην απόκτησή τους άρχισαν να εξυπηρετούν

το εμπόριο και τις μεταφορές, οι παλιοί καπεταναίοι έχασαν τα καράβια τους. Στην Ερείκουσα ειδικά, από τα 60-70 ιστιοφόρα της εποχής δεν απόμεινε κανένα.

Όσο κι αν σας φαίνεται παράξενο, ένας από τους σοβαρούς λόγους αυτού του αφανισμού ήταν και η παροιμιώδης τιμότητα των καπεταναίων της Ερείκουσας, μας λέει ένας παλιός Ερεικουσιώτης κι οι υπόλοιποι συμφωνούν μαζί του.

Αυτή ακριβώς η τιμότητα κι η φανατική προσήλωση στην τήρηση των συμφωνιών δεν επέτρεψαν στους Ερεικουσιώτες να προσαρμοστούν αλλά και να επωφεληθούν από τα νέα χαλαρά συναλλακτικά ήθη, που άρχισαν να επικρατούν στα περισσότερα ελληνικά εμπορικά πλοία. Ανάμεσα στα αναρίθμητα παραδείγματα τέτοιας ακραίας τιμότητας σας αναφέρω και το εξής χαρακτηριστικό: Κάποτε ένας καπετάνιος της Ερείκουσας μετέφερε με το πλοίο του ένα φορτίο μακαρόνια. Όταν ήρθε η ώρα του φαγητού, τα παιδιά ζήτησαν από τον πατέρα τους να βράσουν μακαρόνια. Τι θα ήταν αλήθεια μερικά μακαρόνια μέσα στους τόνους που μετέφερε; Εκείνος όμως μάλωσε τα παιδιά

του αυστηρά, λέγοντας, πως δεν είχαν δικαίωμα να αγγίξουν, κάτι που δεν ήταν δικό τους. Έτσι όλη η οικογένεια περιορίστηκε στο συνηθισμένο λιτό γεύμα, που ήταν όμως απόλυτα δικό της.

Χάνοντας λοιπόν τα καράβια τους, οι μεν παλιοί αποσύρθηκαν, ενώ οι νεότεροι μπάρκαραν σε μεγάλα εμπορικά και άρχισαν να διασχίζουν τις θάλασσες και τους ωκεανούς σε όλη την υφήλιο. Σκληρή η δουλειά και επικίνδυνη, γεμάτη πίκρα και στερήσεις, λείπαν μήνες και χρόνια απ' το νησί τους, άφηναν πίσω γέροντες γονείς και νεότερα αδέρφια. Από τις 600 ψυχές που παλιά είχε η Ερείκουσα, σήμερα μόλις ξεπερνούν τους 150 και απ' τα 102 παιδιά που είχε το σχολείο στη δεκαετία του 50 σήμερα λειτουργεί μόνον με τρία.

Χάθηκαν πολλοί όλα αυτά τα χρόνια στις θάλασσες του κόσμου. Και κάθε φορά που τα κακά μανιτάκια φτάναν στο νησί, βυθιζόταν στο πένθος όλη η Ερείκουσα. Η οικογένεια ειδικά του αδικοχαμένου δεν συνερχόταν ποτέ από τον θάνατό του. Φόραγαν οι γυναίκες του σπιτιού τα μαύρα και δεν τα ξανάβγαζαν ποτέ. Το ίδιο απόλυτη ήταν κι η συμπεριφορά

όλων των νησιωτών προς τη μνήμη του νεκρού. Ένας άγραφος κώδικας εξαιρετικής ευαισθησίας και λεπτότητας προς τους επιζώντες συγγενείς αυτού που χάθηκε, επέβαλλε σ' όλους τους κατοίκους του νησιού, να αποφεύγουν να αναφέρουν ακόμα και το όνομά του. Το έθιμο αυτό επεκτεινόταν ακόμα και σ' εκείνους τους συγγενείς, που τύχαινε να φέρουν το όνομα του εκλιπόντος. Ευθύς μετά την αναγγελία του μοιραίου συμβάντος, απαγορευόταν σ' όλους να τους προσφωνούν με το όνομά τους, για να μην επανέρχεται συνεχώς η τραγική μνήμη του νεκρού. Έτσι υπήρξαν πολλές περιπτώσεις, και εξακολουθούν να υπάρχουν ακόμη, που μικρά παιδιά μεγάλωσαν, ανδρώθηκαν και γέρασαν, χωρίς να ξανακούσουν στο νησί το όνομά τους, συνήθισαν αντί γι' αυτό, να ακούν το επίθετό τους ή κάποιο παρατσούκλι.

Μιλούν οι παλιοί με νοσταλγία για τα παλιά, είναι τόσο ευχάριστο ν' ακούμε τις ηθογραφικές τους διηγήσεις. Μέσα απ' αυτές τις αναμνήσεις διαγράφεται με σαφήνεια και αξεπέραστη ζωντάνια ο χαρακτήρας και τα ήθη, οι παραδόσεις και οι συνήθειες μας εποχής που απομακρύνεται συνεχώς. Και δεν

80 μέτρα από την θαυμάσια αμμουδιά του Πόρτο, το ξενοδοχείο "ΕΡΕΙΚΟΥΣΑ" της Σταυρούλας Κατέχη, προσφέρει τα πάντα: Περιποιημένο περιβάλλον με όλες τις ανέσεις, άψογη εξυπηρέτηση θαυμάσια κουζίνα και οικογενειακή ατμόσφαιρα.

Πάνω από τον λόφο "Κάτεργο" η θέα του λιμανιού και του Πόρτο είναι πανοραμική.

παύω να πιστεύω, πως είναι μεγάλη τιμή αλλά και προνόμιο, να βρισκόμαστε δίπλα σ' αυτούς τους παλιούς Ερεικουσιώτες, που τόσο γλαφυρά συνδέουν το παρελθόν με το παρόν και τόσες πολλές φορές στη διάρκεια της μακροχρόνιας ξενιτιάς χρειάστηκε να ξεπεράσουν φοβίες, αναστολές, συναισθήματα, τελικά τον ίδιο τους τον εαυτό.

Β ΑΔΙΖΟΝΤΑΣ ΣΤΗΝ ΕΡΕΙΚΟΥΣΑ. Ο δυνατός μεσημεριάτικος ήλιος του Μάη δεν μας εμποδίζει ν' απαρηνηθούμε προσωρινά το δροσερό περιβάλλον του ξενοδοχείου και την θαυμάσια συντροφιά των βετεράνων της θάλασσας και της ζωής. Η μικρή Ερείκουσα είναι ένας δυνατός μαγνήτης γύρω μας και μας περιμένει. Ο πρώτος προορισμός είναι ο λόφος **Κάτεργο** στα δυτικά, πολύ κοντά στο ξενοδοχείο. Δεν μας παίρνει παρά λίγα μόνον λεπτά για ν' ανηφορίσουμε τον τοιμεντένιο δρόμο και να φτάσουμε στην κορυφή του. Όλο το επάνω τμήμα του λόφου είναι ένα τοιμεντένιο επίπεδο, που χρησιμεύει ως ελικοδρόμιο, δυσάρεστο μεν στην όψη αλλά τόσο απαραίτητο σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης.

Μέσα από πυκνούς θάμνους και σπαρτά

ακολουθούμε ένα νοητό μονοπάτι προς το νοτιότερο άκρο του νησιού, το **Πέρα Κάτεργο**. Λόφος τραχύς και αφιλόξενος, με απότομα πρηνή αυλακωμένα απ' τη βίαιη δράση του νερού, το Πέρα Κάτεργο είν' ένα σημείο άρρηκτα συνδεδεμένο με την πρόσφατη ιστορία της Ερείκουσας. Πριν από 100 χρόνια, στα 1898, ένα ιστιοφόρο ξεκίνησε από τους Οθωνούς για να επιστρέψει στην Ερείκουσα. Μετέφερε 9 κατοίκους του νησιού, που είχαν πάει στους Οθωνούς για να ψηφίσουν. Ανάμεσά τους κι ο τότε δήμαρχος της Ερείκουσας Χρήστος Ορφανός. Μια ξαφνική φουρτούνα έριξε το μικρό σκάφος ακυβέρνητο πάνω στις ύπουλες ξέρες μπροστά στο Πέρα Κάτεργο. Η θάλασσα στάθηκε σκληρή για την Ερείκουσα, πήρε για πάντα στην αγκαλιά της 6 από τους επιβάτες κι ανάμεσά τους τον δήμαρχο. Έστησαν τότε οι Ερεικουσιώτες έναν πέτρινο σταυρό στο Πέρα Κάτεργο, στη μνήμη αυτών που χάθηκαν. Με τα χρόνια έπεσε ο πέτρινος σταυρός και σήμερα στη θέση του υπάρχει ένας τοιμεντένιος.

Όσο τραγική είν' αυτή η ιστορία που συνδέεται με το Πέρα Κάτεργο, άλλο τόσο απίστευτα σκληρή είναι μια άλλη ιστορία, που

Όταν είναι κανείς προφυλαγμένος στη στεριά η φουρτουνιασμένη θάλασσα είναι πάντα ένα μεγαλόπρεπο θέαμα.

Ξεκίνησε αιώνες πριν και συνδέθηκε μακρόχρονα μ' αυτό το χώρο. Ο λόφος Κάτεργο έχει το αποκλειστικό προνόμιο να είναι το μοναδικό προσβάσιμο σημείο στο νησί, που έχει πέτρα σκληρή και εκμεταλλεύσιμη. Το συντριπτικά μεγαλύτερο τμήμα του νησιού καλύπτεται από παχύ, εύφορο χώμα, σαθρά πετρώματα, αμμώδεις παραλίες ή απροσπέλαστους γκρεμούς. Αποτελούσε λοιπόν ο λόφος Κάτεργο τον μοναδικό σχεδόν φυσικό προμηθευτή πέτρας, πολύτιμης πρώτης ύλης για κάθε οικιστική χρήση.

Οι πρώτοι που πότιζαν το λόφο με τον ιδρώτα τους ήταν οι άντρες της Ερείκουσας (πραγματικό κάτεργο ο λόφος, θύμιζε λατομεία της αρχαιότητας). Αποσπούσαν από τη γη το βράχο με δυναμίες κι ύστερα πέφταν πάνω του με βαριές, βαριοπούλες και καλέμμα, του 'διναν σχήμα και μορφή, λειτουργικές διαστάσεις και γωνίες. Κάπου εκεί τελείωνε ο ρόλος των αντρών. Σειρά στο κάτεργο παίρναν οι γυναίκες. Φόραγαν μια ειδική πετσέτα στο κεφάλι, τον **ποδολό**, σπινθίζαν όσες πέτρες μπορούσαν εκεί πάνω κι ύστερα παίρναν το μακρύ δρόμο από το Κάτεργο, μέχρι εκεί που θα 'χτιζαν το σπίτι των ονείρων τους. Βδομάδες, μήνες, πολλές φορές και

χρόνια κουβαλούσαν στα κεφάλια τους τις πέτρες, εκείνες οι θρυλικές γυναίκες της Ερείκουσας. Ακόμα ζούνε στο νησί αρκετές από αυτές τις απίστευτες ηρωίδες, τις ακούσαμε να διηγούνται τις ιστορίες τους απλά, χωρίς θλίψη, ήταν χρέος γι' αυτές και υπέρτατο καθήκον να ξεπερνάνε μόνιμα τη φύση τους, γυναικεία και ανθρώπινη..... Τίποτα στο Πέρα Κάτεργο δεν θυμίζει σήμερα το παρελθόν. Ο σκληρός αγώνας του ανθρώπου με τη φύση και το περιβάλλον έχει πάψει από χρόνια. Ήρεμη πια και ειδυλλιακή η Ερείκουσα, εξαργυρώνει επιτέλους τις θυσίες τόσων γενιών. Αυτή η μεταμόρφωση είναι ορατή παντού, στα θαυμάσια καλοσυντηρημένα σπίτια, στους καθαρούς τοιμαντένιους δρόμους, στους εκπληκτικούς ανθόκηπους και λαχανόκηπους. Το νερό είναι άφθονο και πολύ καλής ποιότητας, κάθε σπίτι έχει το δικό του πηγάδι. Όλος ο οικισμός Πόρτο θυμίζει έναν απέραντο οπωρώνα με λεμονιές, μανταρινιές, σνκιές, μουσμουλιές, βερικοκιές, ροδακινιές. Δεν είναι σπάνια τα μικρά αμπελάκια και οι μπανανιές. Και όλα αυτά βαλμένα με θαυμαστή τάξη και νοικοκυροσύνη. Περιπλανιόμαστε ώρα πολλή μέσα σ' αυτόν τον παράδεισο, πιάνουμε

Όλο το έδαφος του νησιού την άνοιξη είναι ένα τεράστιο χαλί με πολύχρωμα λουλούδια.

κουβέντα με ανθρώπους ευγενικούς, γενούμαστε δροσερό νερό απ' τα πηγάδια τους.

Η δυτική ακτή απέχει σε απόσταση αναπνοής. Εδώ είναι το παλιό λιμανάκι του νησιού, το Φύκι, ή μάλλον, ό,τι απέμεινε απ' αυτό. Η ακτή, σε αντίθεση με την εκπληκτική αμμουδιά στο Πόρτο, είναι πετρώδης και αφιλόξενη, χρειάστηκε πολύς μόχθος για να φτιάξουν οι παλιοί, τον μισογκρεμισμένο πια από τους δυνατούς μαϊστρους, λιμενοβραχίονα. Απροσάτευτες καθώς είναι απ' το Μαϊστρο, ελάχιστα βαρκούλες βρίσκουν τώρα καταφύγιο στο Φύκι. Εξίσου λίγα είναι και τα σπίτια που υπάρχουν στην ακτή. Δεν παύει όμως το Φύκι να είναι ένας τόπος ήσυχος, ερημικός, κατάλληλος για περιπάτους και ρομαντικά ηλιοβασιλέματα.

II ΕΡΙΠΑΤΟΣ ΣΕ ΛΟΦΟΥΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΛΙΕΣ. Μπαίνει ο ήλιος από την ανοιχτή μπαλκονόπορτα και μας ξυπνάει. Ένας ελαφρός ήχος φτάνει ταυτόχρονα ως τ' αυτιά μας. Είναι το θρόϊσμα του ανέμου στις

κορυφές των καλάμιών, ο μόνος ήχος που ακούγεται αυτή την πρωινή ώρα στην Ερείκουσα. Μ' αυτή τη μουσική της φύσης συντροφιά και με το φλοίσβο της θάλασσας, κλείσαμε τα μάτια μας την περασμένη νύχτα. Κυκλωμένος καθώς είμαι από τους θορύβους της Θεσσαλονίκης, φέρνω στο νου μου εκείνες τις στιγμές της απίστευτης γαλήνης στο νησί. Κι ύστερα κατεβαίνω μερικές σκάλες παρακάτω, στη δροσερή πλακόστρωτη αυλή του ξενοδοχείου. Εκεί που η μέρα ξεκινάει με πρωινό καφέ και κουβεντούλα. Και συντροφιά τον Πρόεδρο του νησιού και τη Σταυρούλα, που είναι Αντιπρόεδρος. Νέος άνθρωπος ο Χρήστος ο Κατέχης, διανύει κιόλας την τρίτη τετραετία του ως Πρόεδρος της Ερείκουσας. Από τις πρώτες κιόλας συζητήσεις μας μαζί του διαπιστώνουμε μια βαθιά γνώση, τόσο του παρελθόντος του νησιού, όσο και της σύγχρονης πραγματικότητας. Σαφείς και ρεαλιστικές είναι οι απόψεις του Προέδρου και για τις προοπτικές του νησιού. Ναι, η Ερείκουσα μπορεί να απενίξει το μέλλον με αισιοδοξία, διαθέτει γι' αυτό όλες τις προϋποθέσεις. Ήδη τα τελευταία χρόνια η ανάκαμψη είναι ορατή. Από τα 13 συνολικά χιλιόμετρα του οδικού δικτύου του νησιού που οδηγεί σε κατοικημένα σπίτια, τα 9 είναι ήδη τοιμεντοστρωμένα και σύντομα προβλέπεται η τοιμεντόστρωση να ολοκληρωθεί. Το νησί έχει πάψει πια να ερημώνει. Στην απογραφή του 1991 καταγράφηκαν 334 κάτοικοι, ενώ εξίσου χαρακτηριστική είναι η αύξηση του αριθμού των ψηφοφόρων, που αποδεικνύει την ενεργό συμμετοχή και το ενδιαφέρον του πληθυσμού για τα κοινά. Έτσι, ενώ στις δημοτικές εκλογές του 1986 προσήλθαν 110 ψηφοφόροι, στις εκλογές του 1998 σχεδόν τριπλασιάσθηκαν, φτάνοντας τους 310. Ο μόνιμος πληθυσμός του νησιού σταθεροποιήθηκε στους 150 περίπου κατοίκους, ενώ εντυπωσιακή είναι και η κατανάλωση του ηλεκτρικού ρεύματος που στην τελευταία τετραετία αυξήθηκε κατά 250%. Είναι η πρώτη ίσως φορά στα τόσα χρόνια που γυρνάμε στην Ελλάδα, που τα ελπιδοφόρα μηνύματα είναι περισσότερα από τα απαισιόδοξα. Το πιο σημαντικό είναι, ότι τα μηνύματα αυτά έρχονται από μια ακριτική περιοχή, ένα μικρό νησί, το βορειότερο της χώρας. Και δεν οφείλεται τόσο πολύ αυτή η ελπίδα στο ενδιαφέρον και τη στήριξη της πολιτείας, όπως θα υπέθετε κανείς, αλλά κυρίως στο πάθος και την συγκροτημένη σκέψη μερικών ανθρώπων του νησιού, που προσδοκούν να ξανανθίσει η ευημερία στην Ερείκουσα.

Ορμος Φίκι, στα δυτικά του νησιού. Ένας χαμηλός λιμενοβραχίονας είναι ό,τι έχει απομείνει απ' το παλιό λιμανάκι.

Βγαίνουμε από τον στέρεο τοιμεντόδρομο και βυθιζόμαστε στην παρθένα βλάστηση του νησιού. Μπροστά ο Πρόεδρος, ανοίγει δρόμο ανάμεσα από σχοίνους, ρείκια, μυρτιές, κυπαρίσσια, αλιπίτσες και σπάρτα, ανακαλύπτει το μισοχαμένο μονοπάτι και μας οδηγεί στην άκρη ενός λόφου. Η θέα είν' από αυτό το σημείο επιβλητική. Χωμένοι μέχρι τη μέση σχεδόν μέσα σ' αυτή την παράφορη βλάστηση, αφήνουμε τα μάτια μας να πλανηθούν στη μαγευτική παραλία του Πόρτο, στο αδιαπέραστο πράσινο του νησιού και στον γαλάζιο ορίζοντα, μέχρι το Μαθράκι και τις ακτές της Κέρκυρας.

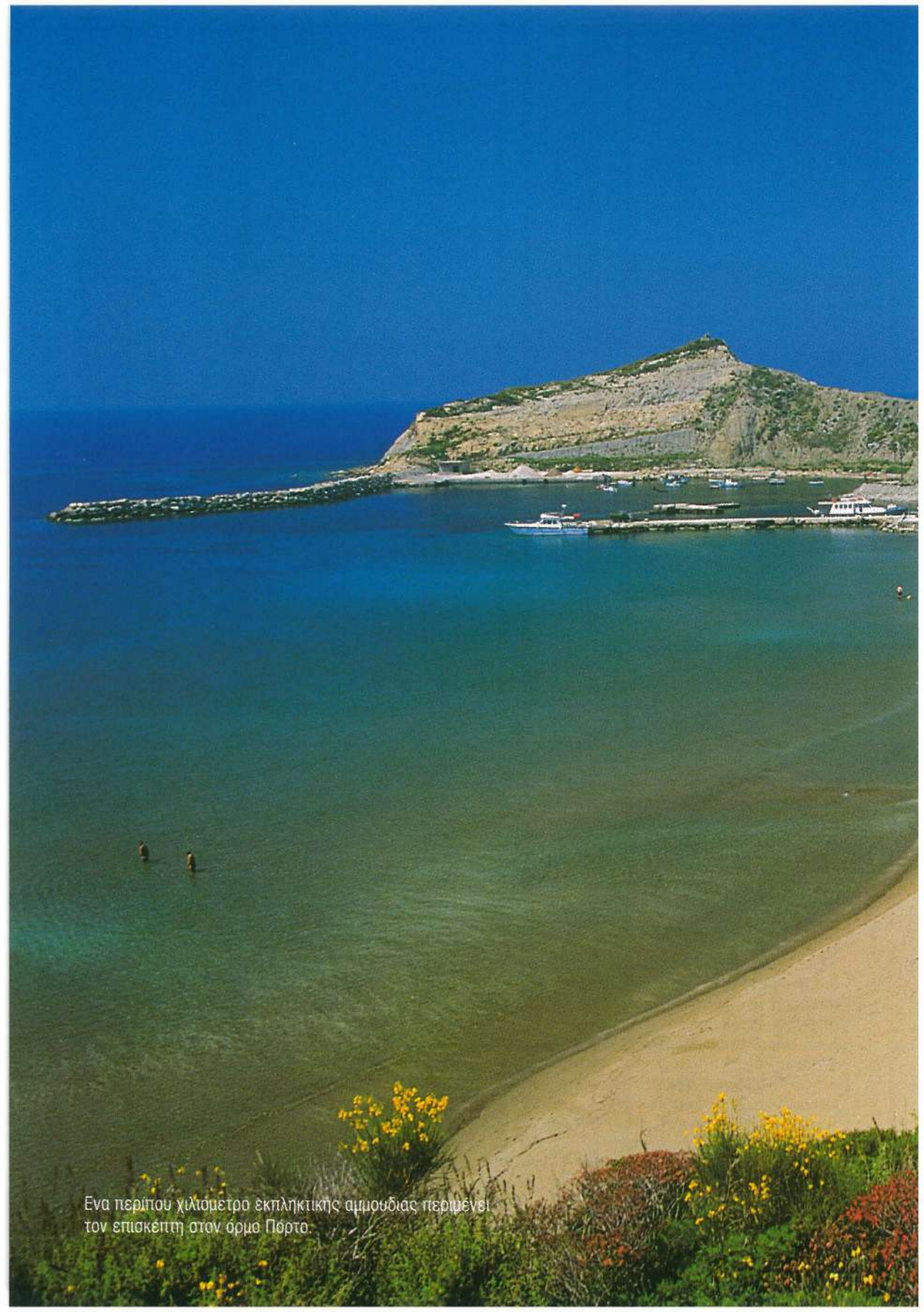
Ένα θαυμάσιο πέτρινο σπίτι προβάλλει ως δια μαγείας μέσα από τα ελιόδεντρα. Αν και από χρόνια εγκαταλελειμμένο διατηρείται σε άψογη κατάσταση.

Εδώ θα μπορούσε να τερματίζει μια πρώτη πεζοπορική διαδρομή για τους επισκέπτες, λέει ο Πρόεδρος, αφού βέβαια διανοιχθούν τα μονοπάτια και δημιουργηθούν κάποια στοιχειώδη έργα υποδομής. Πιστεύω, πως θα 'χετε την ευκαιρία να διαπιστώσετε τις επόμενες μέρες, ότι όλο το νησί είναι ένας πεζοπορικός παράδεισος, άνετος, ασφαλής και ξεκούρατος. Στο χέρι μας είναι να τον αξιοποιήσουμε

με τον τρόπο που πρέπει, για την φυσική άσκηση και ψυχαγωγία του Έλληνα περιηγητή.

Λίγο αργότερα αποχαιρετάμε τον Χρήστο και μόνοι μας πια, συνεχίζουμε την περιήγησή μας στο νησί. Ο οικισμός **Παλιοκάλυβα** μας εντυπωσιάζει με την τάξη, τα θαυμάσια σπίτια, παλιά και νέα, τις καταπληκτικές αυλές με τα λαχανικά και την αφθονία των λουλουδιών και δέντρων. Ένα ευγενέστατο ζευγάρι μας καλεί στη σιά του κήπου κάτω από τα δέντρα, μας προσφέρει φρούτα και δροσερό νερό από το πηγάδι και μας χαρίζει ένα τεράστιο λεμόνι από τη λεμονιά.

Ένας βατός χωματόδρομος κατηφορίζει μετά τα Παλιοκάλυβα προς το Μπραγκίνι, στην ανατολική ακτή του νησιού. Η διαδρομή ανάμεσα από τα αναρίθμητα κυπαρίσσια είναι συναρπαστική, με εξαιρετική θέα προς τη θάλασσα και τις κατάφρες λοφοπλαγίες. Η ακτή **Μπραγκίνι** είναι τεράστια, πρέπει να ξεπερνάει το 1.5 χιλιόμετρο. Βαδίζουμε ώρα πολλή κατά μήκος της θαυμάσιας αμμουδιάς, σχεδόν μέχρι το μικρό φάρο. Τα νερά είναι ρηχά και διάφανα, με λεπτή άμμο, μια παραλία ιδανική για όλη την οικογένεια, ακόμη και για πολύ μικρά παιδιά. Θα 'ταν

Ένα περίπου χιλιόμετρο εκπληκτικής αμμουδιάς περιμένει
τον επισκέπτη στον όρμο Πόρτο.

μεγάλη ευχαρίστηση για μας αν είχαμε την δυνατότητα να συνεχίσουμε την πορεία μας και μετά το φάρο. Δυστυχώς οι Βορειοανατολικές ακτές της Ερείκουσας είναι απόκρημνες και εξαιρετικά δύσβατες, το έδαφος έχει πολύ απότομες κλίσεις και η βλάστηση μοιάζει αδιαπέραστη. Ίσως κάποτε στο μέλλον θα μπορούσε να ενταχθεί μέσα στα σχέδια του Προέδρου η χάραξη ενός μονοπατιού, που θα διέσχιζε αυτήν την τόσο θεαματική πλευρά του νησιού.

Αργά το μεσημέρι, ξαναμμένοι από τον ήλιο και τη ζέση, ανηφορίζουμε για τα Παλιοκάλυβα, βρίσκουμε έναν συντομότερο τοιμεντένιο δρόμο και μέσα από αιωνόβια ελαιόδεντρα και κυπαρίσσια, φθάνουμε γρήγορα στο **Πόρτο** και στο ξενοδοχείο μας. Αντιπαρεχόμαστε την μαγιάτικη θερμοκρασία του νερού της θάλασσας και απολαμβάνουμε ένα μοναδικό μπάνιο στα νερά του Πόρτο. Είμαι βέβαιος, πως πολλά νησιά και παραθαλάσσιες περιοχές της χώρας μας θα ήταν ευτυχισμένες, αν είχαν μια ακτή με την ποιότητα των νερών και της αμμουδιάς του Πόρτο.

Ε ΡΕΙΚΟΥΣΑ ΚΑΙ ΕΡΕΙΚΟΥΣΙΩΤΕΣ.

Η μαγειρική της Σταυρούλας αποδεικνύεται καταστροφική για την καλοκαιρινή διαίτα, που ευελπιστούμε να εγκαινιάσουμε στην Ερείκουσα. Παρόλες τις απελπισμένες αντιστάσεις μας, οι αγρινάρες με αρνάκι, τα έξοχα κανελλόνια, το πικάντικο κοκκινιστό, τα ολόφρεσκα ψάρια και οι αξέχαστες τηγανιτές πατάτες, ήταν μερικά μόνον από τα ακαταμάχητα γαστρονομικά όπλα της οικοδέσποινας μας. Μια κουζίνα εκπληκτική σε ποιότητα και ποσότητα, πώς να φανταζόμαστεν ότι θα συναντούσαμε κάτι αντίστοιχο στην Ερείκουσα;

Ως αντιστάθμισμα αποφασίζουμε να καθιερώσουμε πολυώρες πεζοπορίες. Σε τρεις τέτοιες εξορμήσεις γνωρίζουμε όλο το βασικό οδικό δίκτυο του νησιού και ανακαλύπτουμε πολλά δευτερεύοντα μονοπάτια. Η γενική αίσθηση είναι ότι παντού επικρατεί τάξη, μεράκι και καλαισθησία. Οι κάτοικοι, που στη συντριπτική τους πλειοψηφία είναι παλλιντοσήσαντες μετανάστες, ενδιαφέρονται πραγματικά για τον τόπο τους και το εκδηλώνουν με κάθε τρόπο. Εκτός από τα σπίτια, τις αυλές και τα ελαιόδεντρα, επεκτείνουν το ενδιαφέρον τους και στους κοινόχρηστους χώρους. Έτσι τα ρείθρα και τα πρανή των δρόμων διατηρούνται σε άριστη κατάσταση, με συχνή χρήση χορτοκοπτικών μηχανημάτων.

Σας φαίνονται, αγαπητοί φίλοι, όλ' αυτά υπερβολικά; Δεν το αποκλείω, γιατί σε άλλη

Η ακτή Μπραγκίνι , από ψηλά και στην κορυφή του λόφου
ο Φάρος. Η βλάστηση καλύπτει κάθε σημείο της
επιφάνειας του εδάφους.

Το εκκληράκι της Αγ. Τριάδος, λίγο έξω από το Πόρτο, μέσα σε πυκνή βλάστηση και δίπλα το παλιό πέτρινο καμπαναριό χτισμένο στα 1906.

πραγματικότητα έχουμε γενικά συνηθίσει στην Ελλάδα. Η διαφορά στην Ερείκουσα είναι, ότι εδώ οι άνθρωποι είναι ιδεολόγοι σε ό,τι πιστεύουν και με ό,τι καταπιάνονται. Ας μην ξεχνάμε την ακραία σχεδόν αφοσίωσή τους σε έννοιες όπως, εργασία, καθήκον, τιμότητα οικογένεια, μνήμη νεκρών.

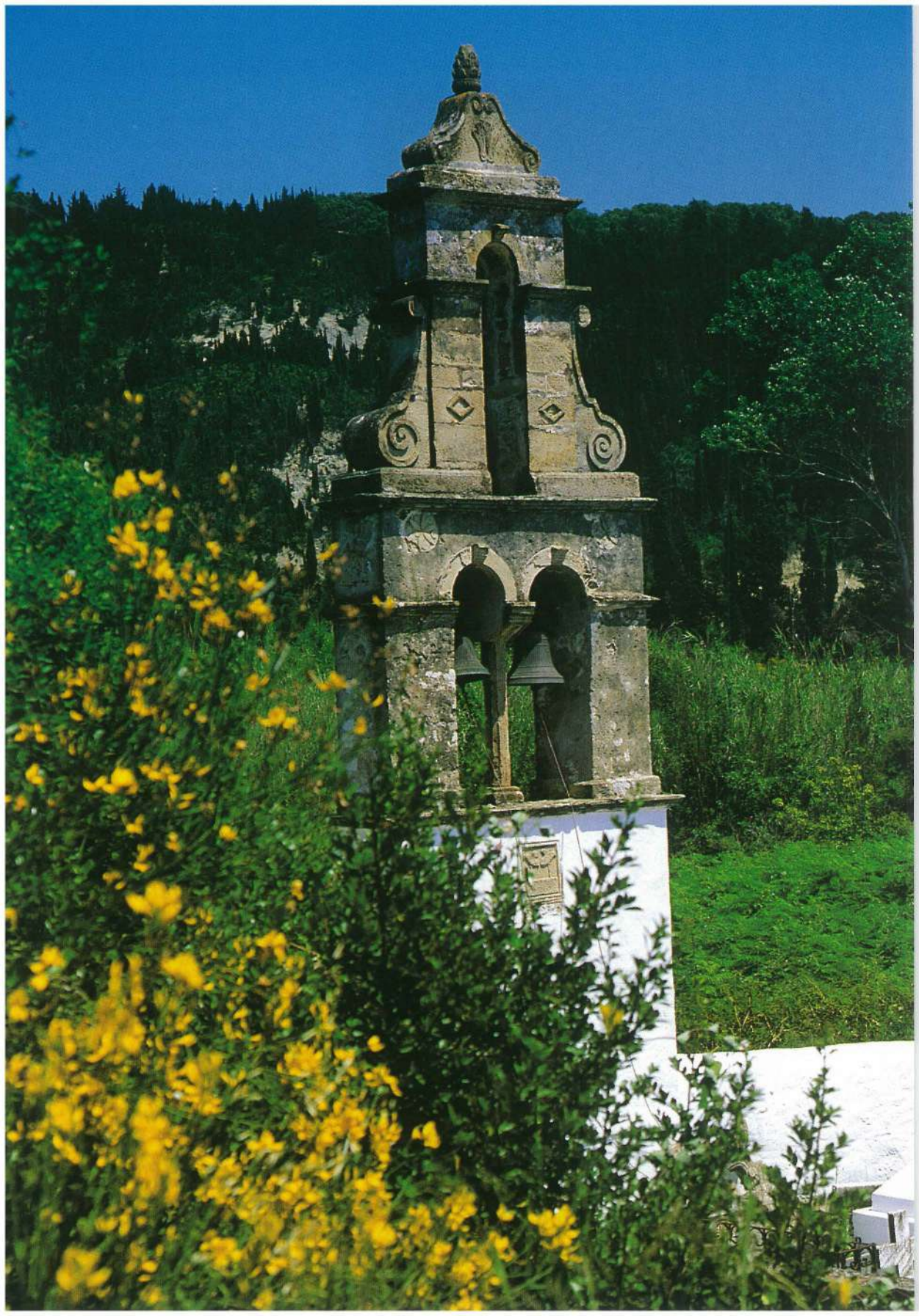
Ήταν άγνωστες στους Ερεικουσιώτες όλες αυτές οι γραφειοκρατικές διαδικασίες που έχουν καθιερωθεί για την προάσπιση της τήρησης των συμφωνηθέντων, ο "λόγος" ήταν αρκετός και απόλυτα δεσμευτικός. Μ' αυτόν τον τρόπο συνάπτοντο οι συμφωνίες αλλά και οι μεταβιβάσεις περιουσιακών και κληρονομικών στοιχείων. Στις διαπροσωπικές σχέσεις ο λόγος ήταν εξ ίσου σημαντικός. Ως ακραίο παράδειγμα αναφέρουμε την περίπτωση μιας Ερεικουσιώτισας, που σε νεαρή ηλικία "λογοδόθηκε" μ' έναν συμπατριώτη της. Μετά από λίγο ο άντρας μπάρακε στα καράβια, έφυγε στα ξένα και χάθηκε. Περούσαν τα χρόνια χωρίς ειδήσεις από τον ξενιτεμένο, πλήθαιναν συνεχώς οι πιέσεις από το περιβάλλον της κοπέλας να αποδεσμευθεί από το λόγο της και να δημιουργήσει οικογένεια. Η άτυχη κοπέλα, μη θέλοντας να

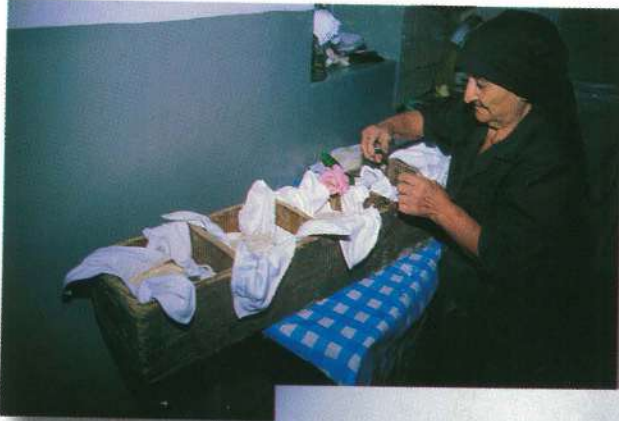
παραβεί την υπόσχεσή της, παρέμεινε ως το τέλος της ζωής της μόνη και αφοσιωμένη στις ηθικές δεσμεύσεις της.

Εξίσου αρραγείς ήταν και, σε μεγάλο βαθμό εξακολουθούν να παραμένουν, οι οικογενειακοί δεσμοί. Διαλύσεις γάμων και διαζύγια ήταν φαινόμενα σπανιότατα, αν όχι έντελώς άγνωστα, στην μικρή κοινωνία της Ερείκουσας. Ο γάμος αντίστοιχα θεωρείτο ένα πολύ σημαντικό γεγονός για το νησί, αφού είχε ως αποτέλεσμα τη συνένωση και την ενδυνάμωση δύο οικογενειών με τους πολλούς απογόνους, που κατά κανόνα ακολουθούσαν. Όλο το νησί συμμετείχε στο γλέντι, που άρχιζε ήδη από το βράδυ της Πέμπτης.

Ένα έθιμο που κυριαρχούσε στη γαμήλια διαδικασία και διατηρήθηκε μέχρι τις αρχές του 1960 ήταν το "τσί". Επρόκειτο ουσιαστικά για έναν συνολικό θρήνο, στον οποίο συμμετείχαν οι συγγενείς της νύφης (άνδρες και γυναίκες), πριν από την αναχώρησή της για την εκκλησία και την εγκατάλειψη της πατρογονικής εστίας.

Η αφοσίωση και ο σεβασμός των Ερεικουσιωτών γυναικών προς τον άντρα

Παραδοσιακή γυναίκα της Ερείκουσας η κυρα-Μάρω ζυμώνει και φουρνίζει το μοναδικό ψωμί της, όπως τον παλιό καλό καιρό.

Η κυρα-Μάρω ολοκληρώνει το κάψιμο του φούρνου. Σε λίγη ώρα θα φουρνίσει το υπέροχο ψωμί της.

Τα τυχερά... του επαγγέλματος. Η κυρία Κατερίνα Κατέχη ετοιμάζεται να ψήσει την παραδοσιακή "πατατόπιτα" της Ερείκουσας. Με πρώτες ύλες λυωμένη πατάτα, ζεματισμένο ρύζι, αλεύρι, λάδι, λυωμένο τυρί, χτυπημένα αυγά, γάλα και άνηθο, σε μία ώρα περίπου προκύπτει μια πίτα μοναδικής και πρωτόγνωρης γεύσης.

Ευγενώς προσφερθείσα η κ. Μαρία Κατέχη φοράει την παραδοσιακή γιορτινή στολή της Ερεικουσιώτισας. Ένα από τα πιο χαρακτηριστικά εξαρτήματα της γυναικείας Ερεικουσιώτικης φορεσιάς ήταν οι "Σάρτσες" εξωτερικό φόρεμα πολύ τραχύ από μαλλί προβατίνας. Το μαύρο χρώμα του επιτυγχάνετο από φυτικές βαφές μετά από μια πολύπλοκη διαδικασία.

τους διατηρείτο όμως και μετά τον γάμο αφού εκτός από την φροντίδα των παιδιών αναλάμβαναν και ένα μεγάλο μέρος εργασιών και υποχρεώσεων, πολύ συχνά δυσβάστακτων για τις προδιαγραφές της γυναικείας φύσης. Μια ακόμη εκδήλωση σεβασμού που ίσως σήμερα ηχεί παράξενα ήταν ότι ποτέ η γυναίκα δεν απευθύνετο στον άντρα της με το όνομά του, κάτι που εξακολουθεί ακόμη να ισχύει στις ηλικιωμένες γυναίκες της Ερείκουσας.

Ήταν ιδιόμορφη η κοινωνία της Ερείκουσας, με τους δικούς της αυστηρούς και άγραφους κανόνες. Οι ηλικιωμένοι ιδιαίτερα, απολάμβαναν μεγάλο σεβασμό από τις νεότερες ηλικίες. Αν π.χ έμπαινε στο καφενείο ένας γεροντότερος, οι νέοι σηκώνονταν αμέσως από τη θέση τους και, αν τύχαινε να παίζουν χαρτιά, σταματούσαν στη στιγμή. Δεν ξέρω

πόσο εξωπραγματικές ή ακραίες ηγούν σ' αυτή των νεότερων αυτές οι καταστάσεις. Ίσως κάποιος τις θεωρήσει παρωχημένες ή ακόμα και αφελείς. Το βέβαιο είναι, πως για πολλά χρόνια αποτέλεσαν το στέρεο υπόβαθρο, πάνω στο οποίο στηρίχθηκε η κοινωνία της Ερείκουσας, για ν' αντιμετωπίσει με επιτυχία τις αντιξοότητες αλλά και τις τραχείες συνθήκες επιβίωσης, που κάποτε επικρατούσαν σ' αυτό το μικρό, απομακρυσμένο νησί.

Η ΓΟΗΤΕΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΙΚΟΥΣΑΣ. Αν πιστεύετε, ότι υπάρχουν στοιχεία και πληροφορίες για κάθε σημείο της Ελλάδας, μάλλον αγνοείτε την πραγματικότητα. Το ερευνητικό έργο των Ελλήνων είναι βέβαια, ως σύνολο, σημαντικό και αξιόλογο. Πρέπει εν τούτοις να επισημάνουμε, ότι για πάρα-πολλές γωνιές της πατρίδας μας η βιβλιογραφία είναι από μηδαμινή έως ανύπαρκτη. Η Ερείκουσα δεν αποτελεί εξαίρεση. Το εκπληκτικό είναι, πώς μόλις μερικά χρόνια πριν, πολλοί ελληνικοί χάρτες ακόμα και επίσημοι, αγνοούσαν την ύπαρξη των Διαποντίων Νήσων και απλά σταματούσαν στην.....Κέρκυρα. Δεν θα αναλωθούμε σε εθνικιστικές κορώνες, άλλωστε είναι σε όλους μας γνωστή η πάγια πρακτική όλων των ελληνικών κυβερνήσεων προς την ελληνική περιφέρεια. Το βέβαιο είναι, πως τα αποτελέσματα της προκαταρκτικής μας έρευνας για βιβλιογραφία σχετική με την Ερείκουσα, υπήρξαν απογοητευτικά. Και ούτε μπορούσαν να θεωρηθούν βιβλιογραφία κάποια ελλιπή ή παρωχημένα άρθρα, που είχαν δημοσιευθεί σε κάποιες εφημερίδες. Σκεφθήκαμε λοιπόν να αναπληρώσουμε αυτό το έλλειμμα ακολουθώντας πιστά την θεμελιώδη ταξιδιωτική αρχή: "Εναν τόπο τον γνωρίζεις περπατώντας τον και τον μαθαίνεις, συζητώντας με τους κατοίκους του".

Στην Ερείκουσα οι συνθήκες είναι ιδανικές, τόσο για βάδισμα όσο και για συζήτηση. Οι δροσερές πρωινές ώρες αξιοποιούνται συνήθως με μακρινούς περιπάτους στο εσωτερικό ή στις παραλίες. Η βλάστηση της Ερείκουσας μάς εντυπωσιάζει καθημερινά όλο και περισσότερο. Έχω την εντύπωση, πώς τα μόνα γυμνά σημεία του νησιού πρέπει να είναι οι τσιμεντένιοι δρόμοι, οι αμμουδιές στις παραλίες και το ελικοδρόμιο. Εκτός από τα 8.000 τεράσια ελαιόδεντρα, η παρουσία των λυγερόκορμων κυπαρισσιών είναι παντού καταλυτική. Η επιφάνεια του εδάφους επίσης κάτω από τα μεγάλα δέντρα καλύπτεται από μια μεγάλη ποικιλία θάμνων και λουλουδιών.

Το Σχολείο της Ερείκουσας που χτίσθηκε με την βοήθεια του ευεργέτη Ανδρέα Συγγρού στέγαζε 100 παιδιά στη δεκαετία του 50. Σήμερα φοιτούν μόλις 3 παιδάκια.

Η χαμηλή αυτή ζούγκλα σε πολλά σημεία είναι αδιαπέραστη. Εδώ κυριαρχούν οι σχοίνοι, οι μυρτιές, το θυμάρι, οι αλιπίτσες και τα ρείκια. Στην ύπαρξη αυτών των τελευταίων άλλωστε οφείλεται και η ονομασία του νησιού.

Αυτή η "πράσινη έκρηξη" δεν είναι τυχαία. Το παχύ στρώμα χώματος αφενός και το μεγάλο ύψος των βροχοπτώσεων, που ξεπερνούν τα 1000 mm ετησίως, δημιουργούν συνθήκες ιδανικές για διατήρηση υψηλής υγρασίας. Είναι χαρακτηριστικό, όσο και πρωτόγνωρο για μας το γεγονός, ότι σε κάθε σημείο του νησιού, ακόμη και στα υψηλότερα, υπάρχουν πηγάδια με θαυμάσιο, ως επι το πλείστον, νερό. Στις πεδινές μάλιστα εκτάσεις το νερό βρίσκεται μόλις μερικά μέτρα κάτω από την επιφάνεια του εδάφους. Εξάλλου, παρά την βόρεια θέση της Ερείκουσας σε σχέση με άλλες περιοχές της χώρας, το κλίμα είναι ήπιο και ευχάριστο, αφού τον χειμώνα επικρατούν κυρίως νότιοι άνεμοι ενώ το καλοκαίρι δροσεροί βοριάδες.

Οι μήνες Οκτώβρης, Νοέμβρης και Δεκέμβρης θεωρούνται οι πιο βροχεροί, ενώ το χιόνι είναι σπανιότατο και όταν πέφτει, παραμένει ελάχιστα στη γη. Η τελευταία

αξιόλογη παρουσία του στο νησί χρονολογείται από τα τέλη της δεκαετίας του 70.

Ευνοημένη λοιπόν τόσο από εδαφολογικές όσο και από κλιματολογικές συνθήκες, η Ερείκουσα είναι σε θέση να παράγει τα πάντα. Και πράγματι οι Ερεικουσιώτες έχουν μετατρέψει τους οικισμούς τους σε περιβόλια, όπου κυριαρχούν μια αφθονία κηπευτικών, κάθε είδους οπωροφόρων δέντρων, εσπεριδοειδή και ιδιαίτερα λεμονιές, με εντυπωσιακά σε μέγεθος λεμόνια και ακόμη μπανανιές. Τα δέντρα όμως που κυριολεκτικά επιβάλλονται στο νησί και αποτελούσαν ανέκαθεν το μεγάλο δώρο της γης της Ερείκουσας προς τους κατοίκους της, είναι τα ελαιόδεντρα. Όπως ακριβώς και στα άλλα Διαπόντια νησιά αλλά και στην Κέρκυρα και την Πάργα, εντυπωσιάζουν με το μέγεθος και την ηλικία τους. Τα περισσότερα είναι αιωνόβια, πολλά μάλιστα έχουν ζωή αριστών αιώνων. Αυτό δεν είναι τυχαίο, αν αναλογισθεί κανείς, ότι η Ελαιοκομία ξεκίνησε στα Ιόνια νησιά ήδη από τα μέσα του 16ου αιώνα, όταν οι Ενετοί παρακινούσαν με χρηματική αμοιβή τους κατοίκους των νησιών να φυτεύουν ελαιόδεντρα.

Όσον αφορά το τεράστιο, σε σχέση με τα

δεδομένα της Χαλκιδικής και άλλων ελαιοπα-
ραγωγικών περιοχών μέγεθός τους, ο
Πρόεδρος μου εξηγεί, ότι παλιά οι νησιώτες
δεν συνήθιζαν το κλάδεμα γιατί το θεω-
ρούσαν καταστροφικό για την υπόσταση του
δέντρου. Τα ελαιόδεντρα της Ερείκουσας,
όπως και των άλλων νησιών, δεν είναι
ποτιστικά και είναι επόμενο να καρπίζουν
κάθε δεύτερο χρόνο. Σε περιπτώσεις όμως
καλής σοδειάς, όπως προβλέπεται η φετινή,
υπάρχουν δέντρα που ξεπερνούν τα 300 κιλά
σε ελαιόκαρπο. Όσον αφορά τη συλλογή της
ελιάς, την παραγωγή του λαδιού και την
ποιότητά του, ισχύουν μερικές ιδιομορφίες,
κοινές περίπου σ' όλη την περιοχή. Έτσι η
περίοδος συλλογής είναι πολύ μεγάλη,
διαρκεί από τους πρώτους χειμερινούς μήνες
μέχρι, αρκετές φορές, τον Ιούνιο. Η εξήγηση
οφείλεται στο γεγονός, ότι λόγω του μεγάλου
ύψους των δέντρων είναι δύσκολος ο
ραβδισμός και η μάζικη συλλογή. Το μάζεμα
λοιπόν της ελιάς γίνεται σταδιακά, κάθε φορά
που συγκεντρώνονται ελιές στα δίχτυα με την
επίδραση του ανέμου. Ο ελαιόκαρπος που

συλλέγεται τους πρώτους μήνες του χειμώνα
δίνει πάντα την καλύτερη ποιότητα λαδιού. Οι
υπόλοιπες ελιές, που παραμένουν μεγάλο
διάστημα στη γη, παράγουν λάδι υψηλής
οξύτητας.

*Ακόμα όμως κι αυτό το λάδι στο νησί μας είναι
άριστο σε γεύση και ποιότητα, μου τονίζει ο
Πρόεδρος, έστω κι αν ξεπερνάει πολλές
φορές τους 5 βαθμούς.*

Συνηθισμένος καθώς είμαι να καταναλώνω
λάδια 0-1 βαθμών οξύτητας, χαμογελάω
συγκαταβατικά μ' αυτή την τελευταία παρα-
τήρηση. Θεωρώ φυσιολογικό άλλωστε ο
Πρόεδρος να παινεύει το νησί του. Αυτός
όμως επιμένει, ότι λάδι Ερείκουσας ακόμη
και 5 βαθμών, μπορεί άνετα να χρησιμο-
ποιηθεί και σε σαλάτα. Επειδή δεν παύω να
διατηρώ τις επιφυλάξεις μου, με προκαλεί να
το δοκιμάσω. Φεύγει και σε μερικά λεπτά
επιστρέφει μ' ένα μπουκάλι, που περιέχει
λάδι με έντονο κίτρινο χρώμα. Χαμογελώντας
η Σταυρούλα, χρησιμοποιεί απ' αυτό το λάδι
στη σαλάτα μας. Περιέργοι για το αποτέ-
λεσμα αυτής της παράξενης ελαιογευσίας

Το λιοτριβιό του Προέδρου Χρήστου Κατέχη, ένα από τα δύο παραδοσιακά που εξακολουθούν
να λειτουργούν στην Ερείκουσα. Πριν 80 χρόνια υπήρχαν 11 ιπποκίνητα λιοτριβια στο νησί.
Σήμερα είναι μηχανοκίνητα αλλά η λειτουργία τους είναι όπως παλιά με το παραδοσιακό λιθάρι.
Μ' αυτή την μέθοδο της ψυχρής αλέσεως παράγεται λάδι άριστης ποιότητας.

Δίπλα στην είσοδο του ξενοδοχείου ΕΡΕΙΚΟΥΣΑ ένα μνημείο από το παρελθόν, μια συμπαγής λίθινη σφαίρα πελεκημένη στο χέρι, με αφεγάδιαστο σχήμα. Τέτοιες, καθώς και άλλων σχημάτων πέτρες, χρησιμοποιούνται σε αγροτικές εκτάσεις για να προσδιορίζουν τα όρια των ιδιοκτησιών. Η ονομασία τους ήταν "τέρμονες" και η μετακίνησή τους (αν κάποιος ήθελε να μεταβάλει τα όρια) ήταν εξαιρετικά δυσχερής, λόγω του μεγάλου βάρους τους. Η συγκεκριμένη σφαίρα, με περίμετρο 2 μέτρων, υπολογίσθηκε περίπου στα 280 κιλά.

Ένα θαυμάσιο χαρακτηριστικό πηγάδι στον οικισμό Νικολάτικα. Όλα τα πηγάδια της Ερείκουσας λειτουργούν και τα περισσότερα έχουν νερό έξοχης ποιότητας.

μαξεύονται γύρω μας κάποιοι φίλοι Ερεικουσιώτες. Αισθανόμαστε ήδη σαν να συμμετέχουμε σε διαφημιστικό σποτ της τηλεόρασης. Ε, λοιπόν αγαπητοί μου φίλοι, ανεξάρτητα αν το πιστεύετε ή όχι το αποτέλεσμα είναι εκπληκτικό. Η γεύση είναι πλούσια, λίγο έντονη βέβαια, αλλά το τελικό αποτέλεσμα στον λάφυγγα δεν είναι καθόλου δυσάρεστο, χωρίς κανένα πρόβλημα το λάδι αυτό συνοδεύει τη σαλάτα μας.

Το μυστικό βρίσκεται στον τρόπο παρασκευής του λαδιού, που εξακολουθεί να γίνεται στα δύο παραδοσιακά λίθινα λιοτριβία της Ερείκουσας με την μέθοδο της ψυχρής αλέσεως, εξηγεί ικανοποιημένος ο Πρόεδρος.

Παίρνει να πέφτει το απόγευμα κι ο μάϊστρος που ξεκίνησε το μεσημέρι δυναμώνει, παρασέρνει στον τρελό χορό του τις κορφές των καλαμιών. Προστατευμένη καθώς είναι η παραλία του Πόρτο από τη δύση, εκτείνεται μπροστά μας με την ακινησία γυάλινης επιφάνειας. Μερικές εκατοντάδες μέτρα πιο βαθιά τα πράγματα αλλάζουν.

Απελευθερωμένα από τον όγκο του νησιού, κύματα κύματα ξεπηδούν από την επιφάνεια της θάλασσας και ξεκινούν το μακρύ ταξίδι τους, ως το βάθος του ορίζοντα, στις Κερκυραϊκές ακτές.

-Τώρα είν' η καλύτερη στιγμή για μια βόλτα ως το Φύκι, λέει η Σταυρούλα. Θα δείτε εκεί ένα άλλο πρόσωπο της Ερείκουσας, πολύ διαφορετικό από το Πόρτο.

Πολύ πριν φτάσουμε ακόμα στην ακτή, ένα βουητό αρχίζει να πλανιέται στον αέρα. Είν' ο μάϊστρος, που σπεύδει να μας προυπαντήσει. Λίγο αργότερα φτάνουν στα πρόσωπά μας, οι πρώτες ανάσες του αέρα, τα πρώτα σταγονίδια. Τα πάντα αλλάζουν μέσα σε δευτερόλεπτα. Πέφτει κάθετα η θερμοκρασία, μανιασμένες ριπές μάς χτυπούν στα πρόσωπα, το βήμα γίνεται ασταθές, τα μάτια αρχίζουν να δακρύζουν. Ανταριασμένα κύματα ορμούν με μανία στο στόμιο του κόλπου, σκεπάζουν τον χαμηλό λιμενοβραχίονα και εκτονώνονται με πάταγο στις πέτρες της ακτής. Δύο-τρεις βαρκούλες στο εσωτερικό του λιμενοβραχίονα χοροπηδούν σαν εκτεθειμένες σε ανοιχτό πέλαγος. Δεν είναι δύσκολο να καταλάβουμε τι υπέφεραν τόσα χρόνια οι Ερεικουσιώτες, πριν γίνει το καινούργιο λιμάνι τους στο Πόρτο.

Βρίσκουμε ένα υπερυψωμένο σημείο στην ακτή, προφυλαγμένο πίσω από πυκνούς σχίνους και ξεχνάμε τα πάντα. Στα πόδια μας το Φύκι βογκάει στην παραζάλη του Μάϊστρου, πέρα μακριά στον ορίζοντα ένας κατακόκκινος ήλιος κατεβαίνει όλο και πιο

Το Φύκι βογγάει στην παραζάλη του Μαϊστρου, πέρα μακριά στον ορίζοντα αναδύονται οι Οθωνοί.

χαμηλά, δεξιά από τους Οθωνούς. Όταν και το τελευταίο ίχνος του χάνεται μέσα στην ανταριασμένη θάλασσα, παίρνουμε αργά το δρόμο της επιστροφής. Στο νότιο τμήμα της Ερείκουσας μόνον το θρόϊσμα των καλαμιών θυμίζει Μαΐστρο. Ο Πρόεδρος, η Σταυρούλα, ο Περικλής, ο Γιώργος και η Λίζα, είναι όλοι εκεί. Στην δροσερή πλακόστρωτη αυλή του Ξενοδοχείου η "Ερείκουσα" η νύχτα πέφτει απαλά. Γεμίζει το τραπέζι μας με τις λιχουδιές της Σταυρούλας και τα ποτηράκια μας με λευκό, παγωμένο κρασί. Έχουμε μπροστά μας αρκετές ώρες για κουβεντούλα και καλή παρέα.

Ο ΧΡΟΝΟΣ ΚΥΛΑ ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΑ. Οι ωραίες μέρες που περνάμε στην Ερείκουσα κυλούν και χάνονται με την ταχύτητα στιγμής. Αυτή δεν είναι άλλωστε η κατάληξη των ευχάριστων στιγμών για όλους τους ανθρώπους; Προσπαθώ να φαντασθώ πως θα 'ναι η ζωή το χειμώνα στην Ερείκουσα. Είμαι βέβαιος πως θα βρῶσκα πολλά σημαντικά πράγματα να κάνω. Ίσως αν με καλέσει κάποιος απ' τους φίλους μου, μπορέσω να το μάθω. Η θερινή όμως περίοδος είναι ασύγκριτη, οι δυνα-

τότητες είναι πολλές στη διάρκεια της μέρας. Για πρώτη ίσως φορά έχουμε πετύχει να κατανείμουμε το χρόνο μας τόσο λειτουργικά. Οι πρωινές δροσερές ώρες αφιερώνονται σε ήρεμους περιπάτους, ενώ η ζέστη του μεσημεριού μας βρίσκει στην αγκαλιά της θάλασσας του Πόρτο. Ένα ελαφρό γεύμα με λίγο λευκό παγωμένο κρασί μας προδιαθέτει για μερικές ώρες ανάπαυσης το απομνημόνερο (φοβάμαι πως αποκάμε κακές συνήθειες, που θ' αναγκαστούμε να τις αποβάλουμε βίαια στη Θεσσαλονίκη). Το σκιερό και ευρύχωρο μπαλκόνι του δωματίου μας είναι ιδανικό για απογευματινό διάβασμα και ρεμβασμό στον ορίζοντα της θάλασσας ή στους καταπράσινους λόφους του νησιού. Οι βραδινές όμως ώρες αφιερώνονται αποκλειστικά στην θαυμάσια παρέα με τους φίλους μας. Άνθρωποι ευγενέστατοι, διακριτικοί, συμπληρώνουν με τις διηγήσεις τους τη συνολική εικόνα της Ερείκουσας. Απ' αυτούς μαθαίνουμε, πως το 1922 ήταν μια χρονιά, που κανείς δεν θέλει να θυμάται στην Ερείκουσα. Ήταν Απρίλης κι ένα ιστιοφόρο ξεκίνησε με 25 ανθρώπους για την Κέρκυρα. 4 περίπου μιλια ανοιχτά το βρήκε ένα ξαφνικό μπουρίνι και το ανέτρεψε. Δεν

γλύτωσε κανείς. Ακόμα ζουν κάποιες γυναίκες στο νησί, που εκείνες τις στιγμές έβουκαν τα πρόβατα στο "Μεροβίγλι" και το βλέπαν να βυθίζεται.

Όσοι έχαναν δικό τους άνθρωπο στη θάλασσα, ποτέ δεν ξανάτρωναν ψάρι στη ζωή τους. Ήταν ένα πονεμένο έθιμο, που διατηρήθηκε μέχρι λίγα χρόνια πριν.

Το 1972 όμως πανηγύρισε όλο το νησί. Ήταν η χρονιά, που για πρώτη φορά έφτασε ως εδώ ο πολιτισμός, το ηλεκτρικό ρεύμα. Φανταστείτε! Τρία χρόνια πριν ο πρώτος άνθρωπος πατούσε στο Φεγγάρι κι οι Ερεικουσιώτες ζούσαν ακόμη με γκαζόλαμπες και λαδοφωτιές (λυχνάρια που καίγαν λάδι). Τη χρονιά εκείνη άλλαξε η ζωή σ' όλο το νησί. Ψυγεία, ηλεκτρικές συσκευές, απλουστεύθηκαν τα πάντα. Η μεγάλη όμως αλλαγή ήρθε με την τηλεόραση. Ασπρόμαυρη ακόμη τότε και γραφική, τότε έπιανε τότε όχι, έφερε τον έξω κόσμο στο νησί. Σ' αυτούς που φέραν πρώτοι τηλεόραση, τους προνομούχους, μαζεύονταν όλοι οι γείτονες και παρακολούθουσαν. Ήταν κάθε βράδυ μια μικρή γιορτή.

Πως γιόρταζαν όμως το Πάσχα στην Ερείκουσα;

Σας μεταφέρουμε την περιγραφή του Δ. Λουκάτου από την Λαογραφική αποστολή του στην Ερείκουσα (Λαογραφικό Αρχείο Ακαδημίας Αθηνών, Τόμος 13-14, 1960-61) όπως την είδαμε δημοσιευμένη σε τεύχος του Πολιτιστικού Συλλόγου Ερεικουσιωτών:

"Η Ανάσταση τελείται ουχι τo εσπέρας του Μ. Σαββάτου αλλά κατά την πρωίας της Κυριακής. Πάμε όλοι τo χάραμα της Κυριακής στην εκκλησία ο καθένας με τo κερί του. Αφήνουν όλοι ένα αυγό κόκκινο για τoν Παπά κι έχουνε άλλα και τσoυγκρίζουν. Φιλιόμαστε όλοι με τo "Χριστός Ανέστη". Αρχίζουμε αμέσως τo χορό στο προαύλιο κι ο παπάς πιάνεται πρώτος. Έπειτα φεύγει ο κόσμος να φάει στο σπίτι του (αρνί στο φούρνο, όχι σουβλιστό) και ξανάρχεται τo απόγιομα για τoν εσπερινό. Αρχίζουμε πάλι τo χορό ως αργά τo βράδυ.

-Τό 'ξερες πως η Ερείκουσα έχει πάει στο Φεγγάρι; ρωτάει ξαφνικά ο Πρόεδρος. Τον κοιτάμε παραξενεμένοι, είναι αδύνατο να καταλάβουμε την ερώτηση. Απτόητος ο Πρόεδρος συνεχίζει σοβαρά:

-Στην πρώτη εκείνη αποστολή στη Σελήνη τo 1969, ένας από τους επιτελείς της ΝΑΣΑ ήταν Ερεικουσιώτης. Τo όνομά του είναι Χρήστος Κατέχης τoν Όθωνα. Ένα από τα καθήκοντα της αποστολής των Αμερικανών ήταν ν' αφήσουν στο έδαφος της Σελήνης μια χρυσή

Οι δυτικές ακτές της Ερείκουσας, σε αντίθεση με τις νότιες και ανατολικές είναι απότομες και βραχώδεις.

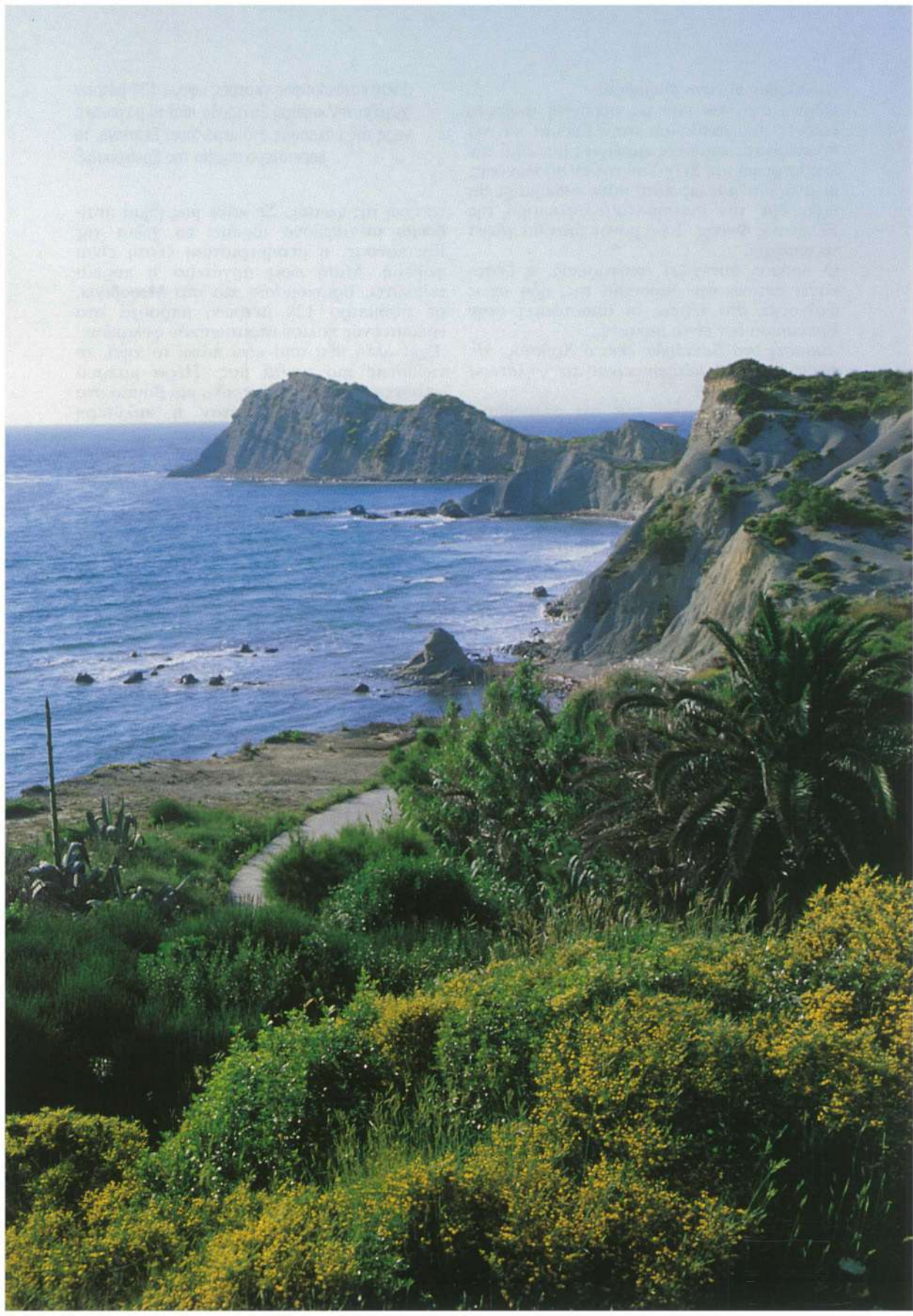
πλακέτα με τα ονόματα της επιστημονικής ομάδας της ΝΑΣΑ, που συνέβαλε σ' αυτό τo κατόρθωμα. Σ' αυτή την πλακέτα που υπάρχει από τότε στο έδαφος της Σελήνης, ανάμεσα σ' άλλα στοιχεία είναι γραμμένα και τα εξής:
"ΧΡΗΣΤΟΣ ΚΑΤΕΧΗΣ, ΕΡΕΙΚΟΥΣΑ, ΚΕΡΚΥΡΑ, ΕΛΛΑΔΑ"

Τ ΕΛΕΥΤΑΙΕΣ ΕΙΚΟΝΕΣ. Ελάχιστα σημεία απομένουν πια για να ολοκληρώσουμε τη συνολική γνωριμία μας με την Ερείκουσα. Χωρίς αυτό να σημαίνει, ότι δεν υπάρχουν ακόμα λεπτομέρειες, που μόνον έναν ντόπιο είναι σε θέση να γνωρίζει. Σε μια τέτοια διαδρομή, που δύσκολα θα υποψιαζόμασταν, αναλαμβάνει να μας οδηγήσει ο Πρόεδρος, που μέσα σ' όλες τις δουλειές του βρίσκει χρόνο ν' ασχολείται και μαζί μας. Από την πρώτη άλλωστε στιγμή της γνωριμίας μας εκδηλώσε θερμά και έμπρακτα τo ενδιαφέρον του.

Διασχίζουμε τo βασικό οδικό δίκτυο της δυτικής πλευράς από τo Πόρτο ως τo Δέντρο. Ανηφορίζει ο τοιμεντόδρομος ανάμεσα σε ελιές, κυπαρίσσια και άφθονη βλάστηση. Όπως πάντα είναι στενός, με κλίσεις απότομες σε ορισμένα σημεία αλλά γενικά σε πολύ καλή κατάσταση.

Τo Δέντρο είν' ένας μικρός οικισμός, με όμορφα παλιά σπίτια και απόλυτη ηρεμία, πραγματικό ησυχαστήριο. Σε χωματόδρομο τώρα συνεχίζουμε έξω από τo χωριό και ξαφνικά τo τοπίο αλλάζει δραματικά. Δεν υπάρχουν πια ούτε ελαιόδεντρα ούτε κυπαρίσσια. Τίποτε μπροστά μας δεν θυμίζει την Ερείκουσα. Η βλάστηση βέβαια είναι όπως πάντα πυκνή, όλοι οι θάμνοι τoυ νησιού είναι παρόντες, καμιά όμως ντελικάτη σιλουέτα κυπαρισσιού δεν προεξέχει. Είναι μια όψη της Ερείκουσας παράξενη, πρωτόγνωρη ως τώρα.

-Αρκετά χρόνια πριν ένας ανόητος, για κάποιους δικούς τoν λόγους ακόμα πιο ανόητους, θέλησε ν' αποψιλώσει ένα τμήμα της πλαγιάς, λείε ο Χρήστος. Η φωτιά που έβαλε ξέφυγε από τoν έλεγχο τoυ και λίγο έλειψε να επεκταθεί σ' όλο τo νησί. Πάνω από 10 χρόνια τώρα, η Φύση δεν κατάφερε να επουλώσει τις πληγές της. Ξαναβγήκαν βέβαια οι θάμνοι και τα λουλούδια, πρασίνισε ο τόπος, τα κυπαρίσσια όμως κήκαν για πάντα, δεν θα τα

Ξαναδούμε πια στο Μεροβίγλι.

Φέρνω στο νου μου τις περσινές φοβερές εικόνες που αντίκρισα στην Εύβοια και τις προπερσινες τραγικές εμπειρίες μας από την καταστροφή του Σείχ-Σου της Θεσσαλονίκης, κι αναρωτιέμαι ως πότε κάθε καλοκαίρι θα θρηνούμε τον συστηματικό αφανισμό της Ελληνικής Φύσης. Ίσως μόνον όταν θα πάψει να υπάρχει.

Ο δρόμος συνεχίζει ανηφορικός, η ζέστη κάνει έντονη την παρουσία της, ήδη όμως φτάνουμε στο τέρμα, οι αποστάσεις στην Ερείκουσα δεν είναι μακρινές.

-Είμαστε στο Σαντάρδο, λέει ο Χρήστος. Με υψόμετρο 134 μέτρων είναι το ψηλότερο σημείο του νησιού.

Αφήνουμε τα μάτια μας να πλανηθούν κυκλικά στον ορίζοντα σ' ένα ζωντανό μάθημα γεωγραφίας και προσανατολισμού. 9 μίλια μακριά, στα δυτικά μας, προβάλλει από τη θάλασσα ο συμπαγής όγκος των Οθωνών και λίγο νοτιότερα, σε απόσταση 7 μιλίων, το Μαθράκι. Όλος ο νότιος ορίζοντας, 8-10 μίλια μακριά, καταλαμβάνεται από τις βόρειες ακτές της Κέρκυρας. Μια τεράστια σε μήκος κορυφογραμμή υψώνει ένα αδιαπέραστο φράγμα στον ανατολικό ορίζοντα. Είναι τα βουνά της Αλβανίας, με πλησιέστερο σημείο τη Χειμάρα, μόλις 18 μίλια από την Ερείκουσα. Και πέρα μακριά στα βόρεια, ως εκεί που φτάνει το μάτι, εκτείνεται ανεμπόδιστα το Ιόνιο, ώσπου να συναντήσει τα νερά της Αδριατικής. Είμαστε στο βορειότερο άκρο του νησιού, πάνω από το ακρωτήριο Σκοτεινή. Όλη η Ερείκουσα απλώνεται στα πόδια μας, γοητευτική και καταπράσινη.

-Σ' αυτό εδώ το σημείο θα μπορούσε να ήταν η θεαματική κατάληξη μιας διαδρομής για τους επισκέπτες του νησιού, λέει ο Χρήστος.

-Μ' ένα ωραίο ξύλινο κιάσι θέας και ξεκούρασης, συμπληρώνω εγώ. Κάτω από τον φλογερό ήλιο του καλοκαιριού θα ήταν απαραίτητο.

Το Σαντάρδο είναι απ' αυτά τα σημεία, που δύσκολα αποφασίζει να εγκαταλείψει κανείς. Ούτε όμως είναι δυνατόν να μείνουμε περισσότερο στον ήλιο. Κι ενώ προετοιμαζόμαστε ψυχολογικά για την επιστροφή, ακούμε το φίλο μας να λέει: Αντέχετε μια βόλτα ως το Μεροβίγλι; Μας το δείχνει προς τα νοτιοανατολικά, είν' ένα ύψωμα χαμηλότερο από το Σαντάρδο. Μπαίνουμε σ' ένα μονοπάτι, που κάποιες στιγμές γίνεται αόρατο μέσα στους πυκνούς θαμνούς. Συναντάμε που και που γυμνούς κορμούς κυπαρισσιών, δεν έχουν φύγει ακόμα από πάνω τους

Ενας κατακόρφος γκρεμός ύψους 134 μέτρων χωρίζει την κορυφή Σαντάρδο από τα μαγευτικά νερά της θάλασσας στο ακρωτήριο Σκοτεινή, το βορειότερο σημείο της Ερείκουσας.

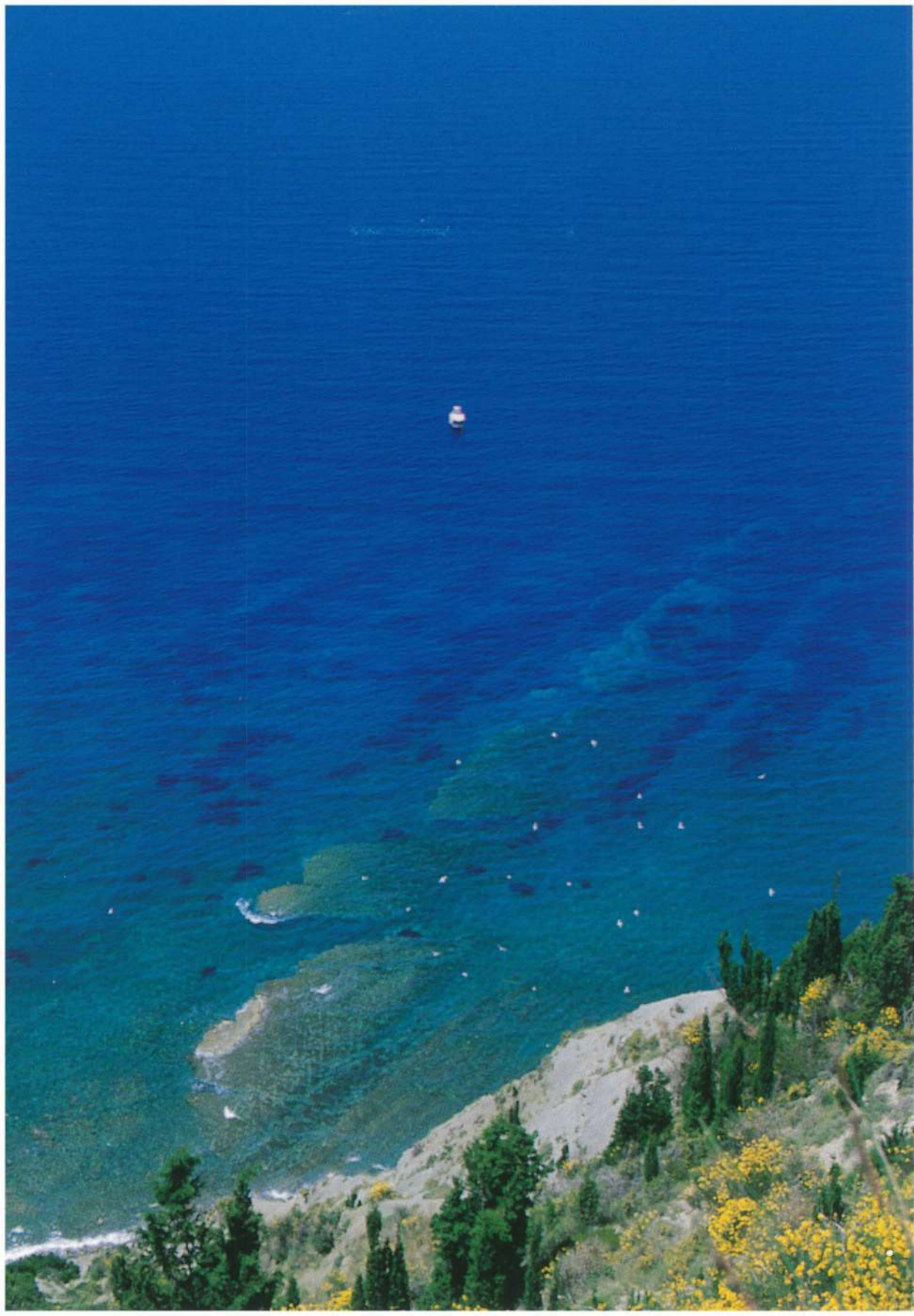
τα ίχνη της φωτιάς. Σε κάθε μας βήμα ποτίζουμε με άφθονο ιδρώτα το χρώμα της Ερείκουσας, η μεσημεριάτικη ζέστη είναι φοβερή. Μισή ώρα αργότερα η πορεία τελειώνει. Βρισκόμαστε πια στο **Μεροβίγλι**, σε υψόμετρο 128 μέτρων, μπροστά στα ερείπια ενός παλιού στρατιωτικού φυλακίου. Έχει άλλη θέα από εδώ πάνω το νησί, το νιώθουμε πιο κοντά μας. Πέρα μακριά απλώνεται η ακτή Μπραγίνι, μια βουτιά στα δροσερά νερά της θάψαν η καλύτερη κατάληξη.

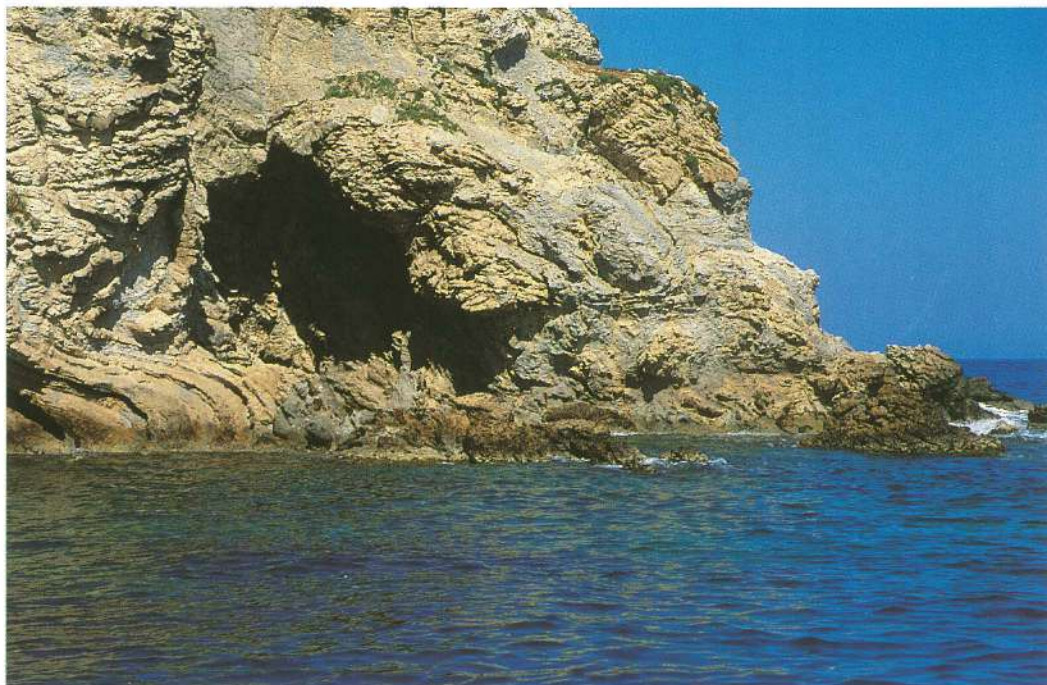
-Είναι δύσβατο το μονοπάτι, λέει ο Χρήστος, χρειάζεται διάνοιξη. Αν κάποτε όμως γίνει, θα' ναι μια διαδρομή μαγευτική μέσα στα κυπαρίσσια. Έχουν πολλά να γίνουν ακόμα στην Ερείκουσα.

Ε ΠΙΛΟΓΟΣ. Το όμορφο σκαφάκι του Περικλή βγαίνει από το Πόρτο και παίρνει κατεύθυνση δυτική. Μέρες τώρα ο Μαΐστρος κάνει νάζια, αρνείται πεισματικά να μας επιτρέψει το γύρο του νησιού από τη θάλασσα. Όχι πως είναι ιδιαίτερα δυνατός, απεναντίας είναι δροσερός και ευχάριστος. Αλλά, έχει ρυθμίσει έτσι την έντασή του, ώστε κάθε απόπειρα φωτογράφισης να είναι καταδικασμένη. Σήμερα το πρωί όμως φαίνεται πως μας ξέχασε. Παλιός στη θάλασσα ο Περικλής, μάντεψε τις προθέσεις του κι ήρθε να μας ειδοποιήσει.

Περνάμε το Πέρα Κάτεργο, ανοιχτά από τις φονικές του ξέρες και συνεχίζουμε κατά μήκος της δυτικής ακτογραμής. Ήρεμη η πορεία στα γαλανά νερά, περνάει μπροστά μας η Ερείκουσα αργά, γνώριμη πιά, να το ακρωτήριο Κουκουλί και πίσω του το Φύκι με τους μαϊστρους του, να και το ακρωτήριο Σκοτεινή, που βλέπαμε ψηλά από το Σαντάρδο, να ένα νερό που τρέχει ως τη θάλασσα και μια μικρή σπηλιά στα βράχια, η Άννα φωτογραφίζει συνεχώς, μπροστά μας τώρα ο Φάρος, το Μπραγίνι με τα διάφανα νερά του, κουβέντες της θάλασσας με τον Περικλή, η Ερείκουσα τελειώνει, φτάνουμε στο Πόρτο, πολύ μικρό ήταν το ταξίδι.

Καλή αντάμωση Περικλή, καλή αντάμωση Σταυρούλα, Πρόεδρε, Γιώργο, όλοι οι φίλοι που γνωρίσαμε σ' αυτόν τον φιλόξενο τόπο και με τη συντροφιά τους κάναμε τις μέρες μας καλύτερες.

Στον καλό μας φίλο Περικλή και στο σκαφάκι του οφείλουμε τη γνωριμία μας με τις δυσπρόσιτες βόρειες ακτές της Ερείκουσας.

ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

Το νησί είναι έδρα Κοινότητας και διαθέτει Αστ. σταθμό, Ιατρείο και Ελικοδρόμιο.

ΧΡΗΣΙΜΑ ΤΗΛ. ΕΡΕΙΚΟΥΣΑΣ (0663)

Κοινότητα: 71703

Αστ. Σταθμός: 72400

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ

ΕΡΕΙΚΟΥΣΑ: (Στ. Κατέχη): 71555-71110

ΕΝΟΙΚ. ΔΩΜΑΤΙΑ:

Κατέχη Θεοδώρα: 71821

Κατέχης Ιωάννης: 71163

ΔΡΟΜΟΛΟΓΙΑ

ΤΗΛ. ΛΙΜΕΝΑΡ. ΚΕΡΚΥΡΑΣ: 0661 32661

Α. ΘΕΡΙΝΑ ΔΡΟΜΟΛΟΓΙΑ: (επίσημα)

1. ΑΠΟ ΚΕΡΚΥΡΑ (2 1/2 ώρες) F/B "ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ" (Το αυτοκίνητο δεν σας είναι απαραίτητο). ΤΡΙΤΗ: 07:30, ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ: 15:30, ΚΥΡΙΑΚΗ: 08:30

2. ΑΠΟ ΑΓ. ΣΤΕΦΑΝΟ ("ΝΕΑΡΧΟΣ") ΔΕΥΤΕΡΑ: 15:30-ΠΕΜΠΤΗ: 15:30
(Με ανταπόκριση του ΚΤΕΛ ΚΕΡΚΥΡΑΣ)

Υπάρχουν επίσης έκτακτα εκδρομικά δρομολόγια από το Σιδάρι.

Β. ΧΕΙΜΕΡΙΝΑ ΔΡΟΜΟΛΟΓΙΑ

1. ΚΕΡΚΥΡΑ/ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ. ΤΡΙΤΗ: 06:30 - ΣΑΒΒΑΤΟ: 06:30

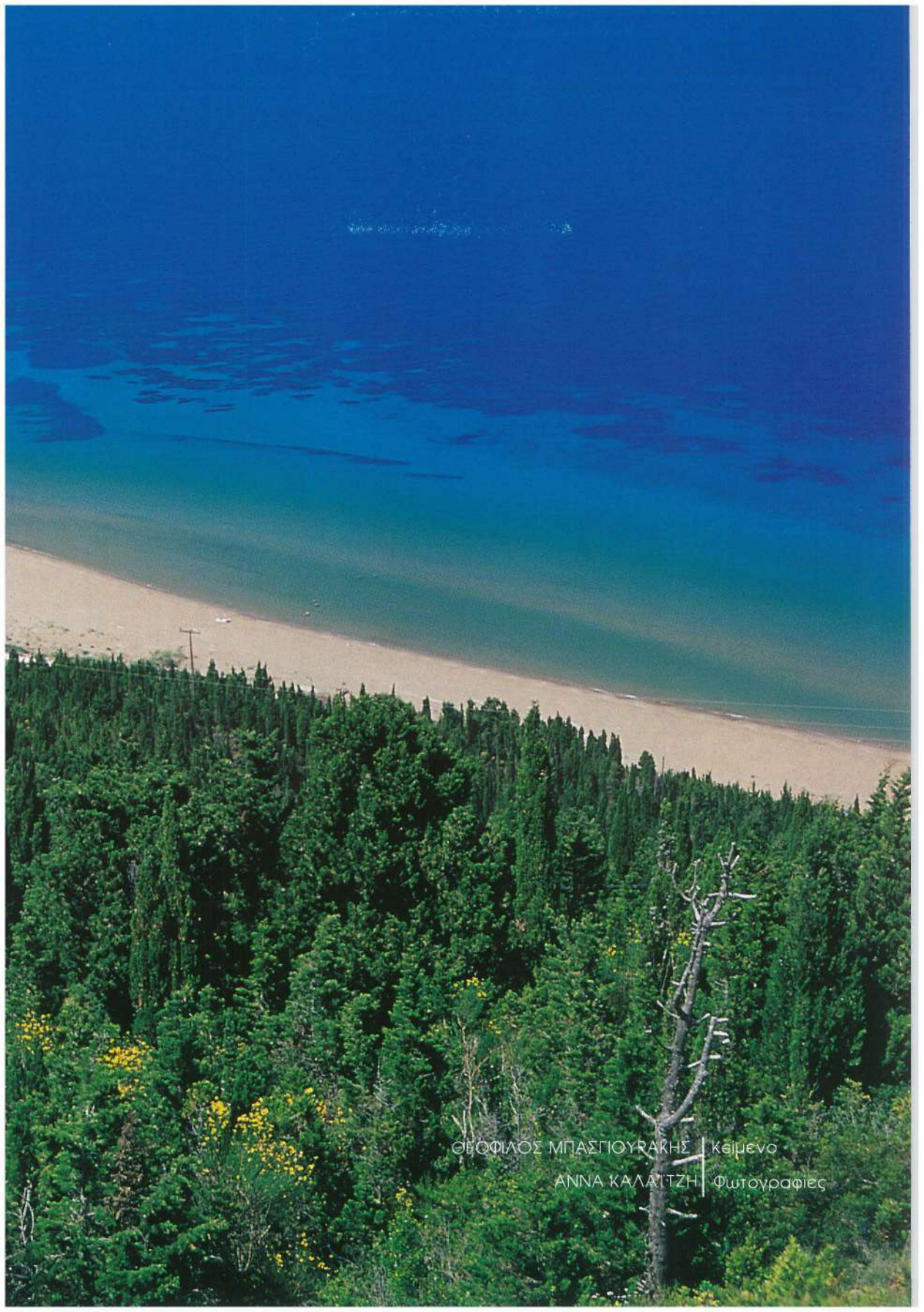
2. ΑΓ. ΣΤΕΦΑΝΟΣ/ΝΕΑΡΧΟΣ ΤΕΤΑΡΤΗ: 10:30 - ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ: 10:30.

Μέσα από το караβάκι του Περικλή τα διάφανα νερά του Πάρτου παίρνουν μια διαφορετική διάσταση.

An aerial photograph of a coastal resort. The foreground is dominated by a dense forest of tall, thin cypresses and other green trees, with some yellow wildflowers scattered throughout. In the middle ground, a cluster of buildings with white walls and terracotta roofs is situated on a slight slope. A dirt road winds through the trees towards the buildings. To the right, a wide, sandy beach stretches along the edge of a bay. The bay is protected by several long, parallel stone breakwaters that extend into the deep blue sea. The water near the shore is a lighter turquoise color, while the water further out is a deep, dark blue. The sky is clear and bright blue.

ΔΙΑΠΟΝΤΙΑ ΝΗΣΙΑ
ΜΑΘΡΑΚΙ

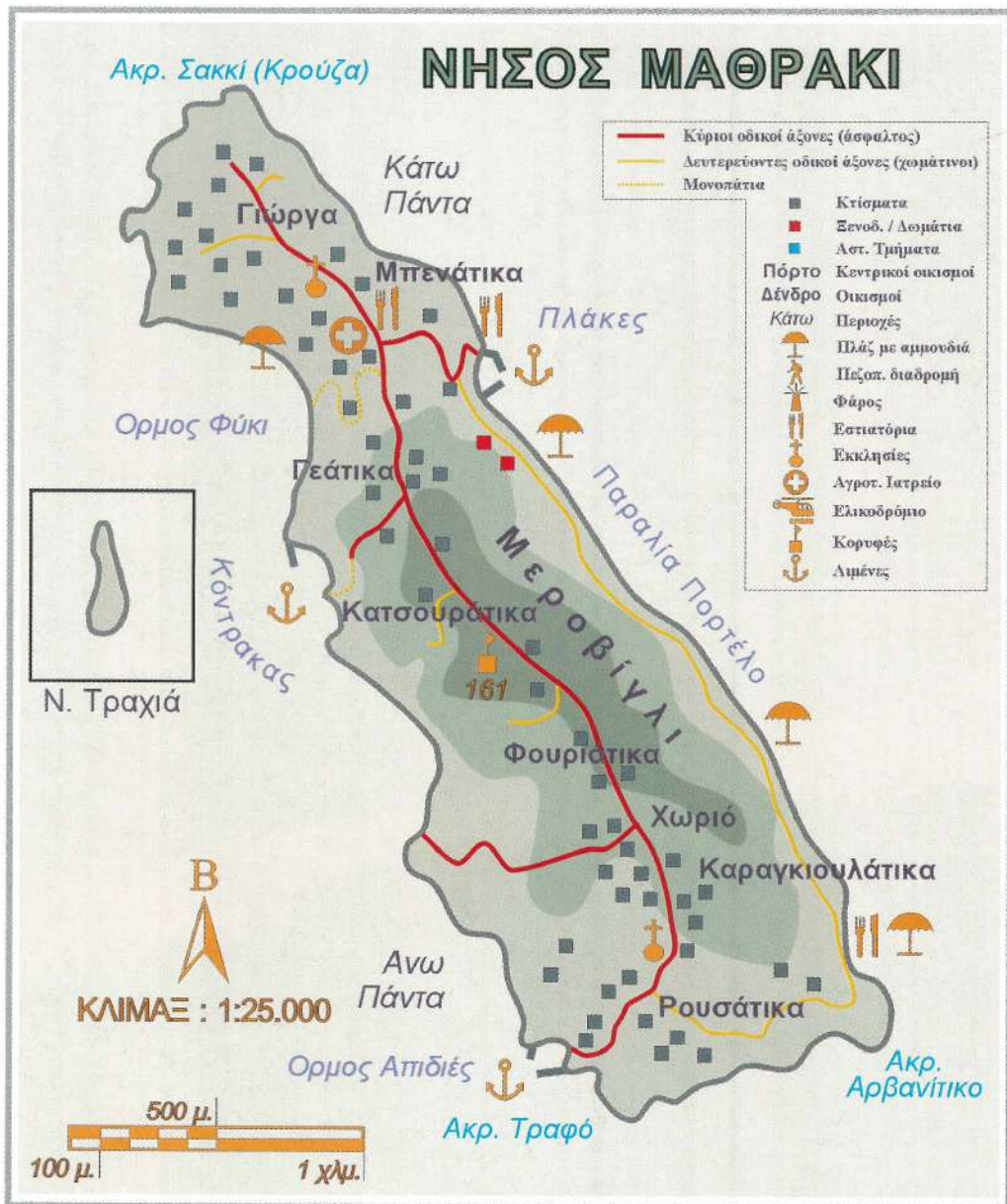
© 2023

ΘΕΟΦΙΛΟΣ ΜΠΑΣΓΙΟΥΡΑΚΗΣ | Κείμενο

ANNA ΚΑΛΑΪΤΖΗ | Φωτογραφίες

Ακρ. Σακί (Κρούζα)

ΝΗΣΟΣ ΜΑΘΡΑΚΙ

Ο ΚΥΚΛΟΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΝΕΤΑΙ. Ως την τελευταία στιγμή μας στην Ερείκουσα είμαστε συντροφιά με τους καλούς μας φίλους. Στις 11:30 ακριβώς, με την ίδια υποδειγματική ακρίβεια, ο "Νέαρχος" σηκώνει τις άγκυρές του και αποπλέει για Μαθράκι. Είν' ένα ευχάριστο ταξίδι σε ήρεμη θάλασσα, που διαρκεί περίπου 45 λεπτά. Το μικρό λιμάνι στο Μαθράκι είναι απόλυτα προφυλαγμένο, δεν επηρεάζεται από κανένα καιρό. Δύο λιμενοβραχίονες το προστατεύουν

από βόρεια και ανατολικά, ενώ την υπόλοιπη προστασία αναλαμβάνει ο κύριος όγκος του νησιού. Δεν μοιάζει να διαφέρει το Μαθράκι από την Ερείκουσα ούτε ως προς την ποιότητα ούτε ως προς την πυκνότητα της βλάστησης. Αν δεν μεσολαβούσε η θάλασσα, θα νομίζαμε ότι βρισκόμαστε ακόμα στην Ερείκουσα. Η μόνη εμφανής διαφορά είναι η απουσία οικισμού γύρω από το λιμάνι του νησιού. Υπάρχει βέβαια ένα Καφέ-Εστιατόριο δίπλα στο λιμάνι, καθώς και μερικά οικήματα λίγο

Το ασφαλέστατο λιμάνι "Πλάκες", που από τα μέσα της δεκαετίας του '80 είναι το κύριο λιμάνι του νησιού. Η δημιουργία του λιμενοβραχίονα συνέβαλε στη διαμόρφωση μεγάλης επιφάνειας αμμουδιάς.

Πιο κάτω, δεν συνιστούν όμως την έννοια του οικισμού.

Ειδοποιημένος από μέρες για την άφιξή μας, ο Αντιπρόεδρος της Κοινότητας, Σωκράτης Κατέχης, έρχεται να μας καλωσορίσει. Και στο Μαθράκι αισθανόμαστε από την πρώτη στιγμή την ίδια ευχάριστη αίσθηση οικειότητας. Είναι φανερό πιά, πως η φιλοξενία είναι έννοια κοινή στα Διαπόντια, όπως κοινά είναι τα επίθετα και τα τοπωνύμια.

Μ' ένα ιδιόμορφο όχημα ο Σωκράτης μεταφέρει εμάς και τα πράγματά μας στο ξενοδοχείο. Στην ουσία είναι μια μονοκατοικία, που έχει χτίσει ο Χρήστος Αργυρός, μερικές εκατοντάδες μέτρα από το λιμάνι. Κυκλωμένο το σπίτι από δέντρα, λουλούδια κι ένα μικρό μπαχσεδάκι με κηπευτικά, απέχει λιγότερο από 100 μέτρα από την αχανή αμμουδιά του Μαθρακίου. Δεν έχει βέβαια τις εγκαταστάσεις και τις ανέσεις του ξενοδοχείου στην Ερείκουσα, είναι όμως ένας χώρος ιδανικός για γαλήνιες διακοπές δίπλα στη θάλασσα. Κι ο νοικοκύρης μας άλλωστε, ο κυρ-Χρήστος, είν' ένας άνθρωπος καλοσυνάτος και ευγενέστατος. Τι παραπάνω μπορεί να απαιτήσει κανείς από ένα μικρό νησί, μη τουριστικοποιημένο, στην άκρη της Ελλάδας;

Παραδίπλα από τα καταλύματα του Χρήστου, υπάρχει ένα μεγαλύτερο ξενοδοχείο, του Αναστάσιου Κασίμη, που αυτές τις μέρες ολοκληρώνει κάποιες εργασίες συντηρήσεως. Αυτά τα δύο σημεία συμπληρώνουν όλη την τουριστική υποδομή του Μαθρακίου, 30 δωμάτια όλα κι όλα. Η διαίσθησή μου όμως μου λέει, πώς σε μερικά χρόνια θα υπάρχουν στο Μαθράκι πολύ περισσότερες επιλογές.

Ο Αντιπρόεδρος επιμένει να μας μεταφέρει με το αυτοκίνητό του για ένα καφεδάκι στην μικρή ταβέρνα του νησιού στον οικισμό **Μπενάτικα**, πάνω από το λιμάνι. Συνηθισμένοι καθώς είμαστε ήδη στην πεζοπορία, επιχειρούμε ν' αρνηθούμε ευγενικά, ο ανήφορος όμως και η φοβερή ζέστη γρήγορα κάμπτουν την αντίστασή μας.

Το ταβερνάκι "ΓΕΗΣ" του Σπύρου Γέη, είναι ένα πραγματικό μπαλκόνι μέσα στα λουλούδια και στο πράσινο. Έτσι όπως βρίσκεται ψηλά, έχει απεριόριστη θέα στο χαμηλότερο σημείο του νησιού και στον θαλασσινό ορίζοντα. Χώρος ιδανικός για ν' αγναντεύει κανείς και να ρεμβάζει με τις ώρες, δεν υποψιαζόμασταν την ύπαρξή του στις πρώτες στιγμές μας στο Μαθράκι. Στον υπαίθριο χώρο που καθόμαστε, ένα δροσερό αεράκι

Το παλιό ιστιοφόρο ΚΑΣΟΠΗΤΡΑ, 65 τόνων ανήκε στον παππού του Σπύρου και αργότερα πουλήθηκε στην Ερείκουσα.

Η μία από τις περίφημες θαλάσσιες νάρκες του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, άριστα συντηρημένη από τον Σπύρο Γέη.

μετριάξει κάπως τη ζέση του Μαγιατικού μεσημεριού.

Την προσοχή μας κινούν αμέσως δύο παράξενα αντικείμενα, που χρησιμεύουν ως γλάστρες. Τόσο το σχήμα τους όσο και το σιδερένιο περίβλημά τους δεν θυμίζουν σε τίποτε συμβατικές γλάστρες. Ο Σπύρος αναλαμβάνει να λύσει την απορία μας.

"Έχετε μπροστά σας δύο σπάνια όσο και μοναδικά κειμήλια από τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Το Μαθράκι, ως γνωστόν, δεν καταλήφθηκε ποτέ από τους Γερμανούς, είχε μόνον Ιταλική φρουρά στο έδαφός του, που δεν δημιούργησε ιδιαίτερα προβλήματα στους κατοίκους. Στη διάρκεια του πολέμου η περιοχή γύρω από το Μαθράκι ήταν ναρκοθετημένη με νάρκες θαλάσσης. Κάποιες απ' αυτές εξώκειλαν με τους ανέμους στις παραλίες του νησιού. Οι Μαθρακιώτες λοιπόν που τις εντόπιζαν, τις έβγαζαν με προσοχή στις ακτές και με πρωτόγωνα εργαλεία αλλά με μεγάλη επιδεξιότητα τις αφόπλιζαν και έβγαζαν από μέσα την εκρηκτική ύλη που περιείχαν. Μ' αυτή την ύλη γέμιζαν κατόπιν μικρά τενεκεδένια κουτιά από κονσόρβες τοματοπολτού κι έτσι δημιουργούσαν αυτοσχέδιους εκρηκτικούς μηχανισμούς, που κατά παράδοση χρησιμοποιούντο, ως τρόποι ψαρέματος. Ήταν, όπως καταλαβαίνετε, ένα χόμπυ επικίνδυνο, μια ιδιόμορφη πρόκληση προς τον ανδρισμό τους, που κάθε στιγμή εξέθετε σε άμεσο κίνδυνο τόσο τη ζωή, όσο και τη σωματική τους ακεραιότητα."

Το περιβάλλον είναι υπέροχο, οι ιστορίες του Σπύρου ενδιαφέρουσες και γλαφυρές, το Μαθράκι όμως είναι εντελώς άγνωστο, είναι ώρα να αρχίσουμε να το ανακαλύπτουμε.

Τ Ο ΜΙΚΡΟ, ΠΑΝΕΜΟΡΦΟ ΜΑΘΡΑΚΙ.

Είναι το νοτιότερο και μικρότερο από τα Διαπόντια, το Μαθράκι. Με μέγιστο μήκος 4 χιλ. από Β.Δ προς Ν.Α και μέγιστο πλάτος 1 χιλ. από Δ. προς Α., είναι ουσιαστικά ένα μακρόστενο νησάκι, τόσο διαφορετικό σε σχήμα από τους Οθωνούς και την Ερείκουσα. Η επιφάνειά του μόλις ξεπερνάει τα 3 τετ. χιλ. ενώ το υψηλότερο σημείο του στο **Μεροβίγλι**, (για τρίτη φορά συναντάμε το ίδιο όνομα στα Διαπόντια) φτάνει τα 161 μέτρα. Το 1940 είχε 366 κατοίκους, στην απογραφή όμως του 1991 βρέθηκαν μόνον 143. Αν συγκρίνουμε τα δεδομένα αυτά με τα αντίστοιχα κάποιων άλλων ορεινών χωριών, διαπιστώνουμε, ότι η πληθυσμιακή εξέλιξη στο Μαθράκι δεν ήταν ιδιαίτερα δυσμενής. Οι μόνιμοι σημερινοί κάτοικοι του νησιού φτάνουν τους 100, στη διάρκεια όμως της θερινής περιόδου με την άφιξη των μεταναστών διπλασιάζονται.

Ανηφώντας τη ζέση, επιλέγουμε τη μακρύτερη διαδρομή του νησιού, με νότια κατεύθυνση. Ανηφορικός ο τσιμεντόδρομος-όμοιος στην κατασκευή του και στα τρία τα νησιά-περνάει κι εδώ ανάμεσα σε απίθανη βλάστηση, που περιλαμβάνει όλα τα είδη του φυτικού βασιλείου, που ευδοκιμούν και στην

Σπίτι στο **Χωριό (Ανω Πάντα)**. Από τη διασταύρωση αυτή ξεκινάει ο δρόμος για το νότιο τμήμα του νησιού και την ψαροταβέρνα του Γιάννη.

Ερείκουσα. Ένα πρόσθετο είδος που δεν καταφέραμε ίσως να εντοπίσουμε στην Ερείκουσα είναι οι κουμαριές, που σε κάποια σημεία είναι ιδιαίτερα πυκνές και φορτωμένες με μικρά, πράσινα κούμαρα. Τον Οκτώβρη ή Νοέμβρη υποθέτω, οι καρποί αυτοί ώριμοι πιά και χυμώδεις, θα είναι μια καταπληκτική γευστική εμπειρία για τον τυχερό περιπατητή ή τους νησιώτες.

Πολλά θαυμάσια μονοπάτια, χωμάτινα αλλά και λιθόστρωτα, ξεφεύγουν που και που προς διάφορες κατευθύνσεις. Αυτά τα λίθινα μονοπάτια αλλά και τα σκαλοπάτια όπου υπάρχουν, κατασκευάστηκαν στα τέλη της δεκαετίας του 50, ενώ το ταϊμεντένιο οδικό δίκτυο, που συνδέει τώρα όλο το νησί, άρχισε να κατασκευάζεται πολύ αργότερα, στις αρχές της δεκαετίας του 80. Όλα αυτά τα γραφικά λίθινα μονοπάτια μάς υποχρεώνουν πολλές φορές να παρεκκλίνουμε από την βασική μας κατεύθυνση, πάντα όμως μας αποζημιώνουν γιατί καταλήγουν είτε σε όμορφους μικρούς οικισμούς, αόρατους από τον δρόμο είτε σε σημεία του νησιού με πανοραμική θέα. Τελικά το Μαθράκι έχει πολλές ομορφιές στο εσωτερικό, καλά κρυμμένες μέσα στα ελαιόδεντρα και στα

κυπαρίσσια.

Εξίσου όμως θεαματικό είναι το Μαθράκι και στα δυτικά του παράλια, που εκτείνονται όλες αυτές τις ώρες κάτω από τα πόδια μας. Εδώ ξεχωρίζει η καταπληκτική καμπύλη του όρμου **Φύκι**, που απλώνεται με μια γαλήνια μεγαλοπρέπεια ανάμεσα σ' ένα καταπράσινο περιβάλλον, με εκατοντάδες ευωδιαστά σπάρτα. Ένα μίλι απέναντι αναδύεται μέσα από τη θάλασσα το νησάκι **Τραχιά**, όμοιο σε σχήμα με πολεμικό πλοίο. Με μήκος 250-300 μέτρα και πλάτος περίπου 50, η Τραχιά αποτέλεσε για πολλά χρόνια, όπως ακριβώς το Πέρα Κάτεργο στην Ερείκουσα, τον φυσικό προμηθευτή πέτρας για τις λίθινες κατασκευές του νησιού.

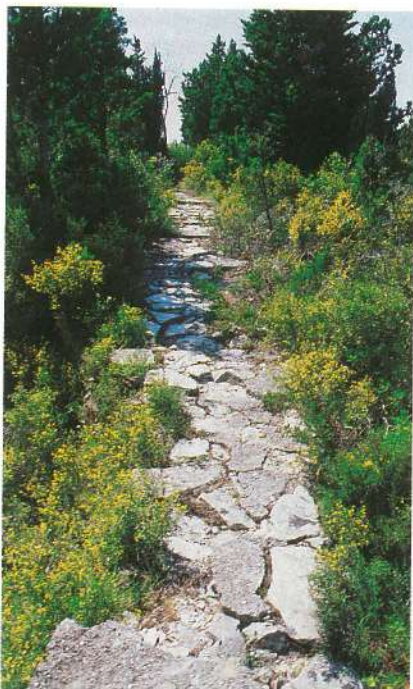
Εδώ όμως τα πράγματα, όπως μας λέει ο Σπύρος Γέης ήταν ακόμη δυσκολότερα. Γιατί πέρα από τις δυσκολίες εξόρυξης της πέτρας, οι Μαθρακιώτες είχαν ν' αντιμετωπίσουν και τη μεταφορά της στο νησί, που γινόταν με μικρά πλοιάρια και βάρκες.

Φορτωμένες λοιπόν με την πολύτιμη πέτρα, έπιαναν οι βάρκες στο Φύκι ή στον αντικρινό **Κόντρακα**, που μέχρι τα τέλη της δεκαετίας του 60 ήταν το κύριο λιμάνι του νησιού. Τη σκυτάλη-ή μάλλον τις πέτρες-έπαιρναν στη

Μικρό παραδοσιακό σπίτι στον οικισμό του Γιώργα. Αρκετά παλιά σπίτια διατηρούνται ακόμη στο Μαθράκι σε καλή κατάσταση.

Ένα από τα θαυμάσια λίθινα μονοπάτια του νησιού, αληθινή πεζοπορική απόλαυση μέσα στην πλούσια φύση.

συνέχεια οι Μαθρακιώτισες που, όπως οι Ερεικουσιώτισες, τις φόρτωναν στο κεφάλι και μέσα απ' τα ανηφορικά μονοπάτια τις μετέφεραν με ώβεια υπομονή, ως το σημείο που θα κατασκευάζετο το σπίτι. Ενδιαφέρον σ' αυτό το σημείο έχει να αναφέρουμε, κάποια πρόσθετα στοιχεία που μας έδωσε ο Σπύρος και χαρακτηρίζουν τις συνθήκες μιας εποχής, που χάθηκε οριστικά. Το νησάκι Τραχιά είναι ηφαιστειογενές, η πέτρα του είναι ελαφριά και πορώδης, με υποκίτρινο χρώμα και εύκολη στην κατεργασία της. Πάνω στο νησάκι της Τραχιάς λοιπόν δούλευαν εκείνα τα χρόνια 3-4 συνεργεία μαστόρων, οι **καβαδόροι** όπως ονομάζονταν, που ήταν ειδικευμένοι στην εξόρυξη και στο πελέχημα της πέτρας. Ο μάστορας που είχε αναλάβει την κατασκευή του σπιτιού, παράγγελλε στους καβαδόρους την ποσότητα της πέτρας που χρειαζόταν. Η ποσότητα αυτή εκφράζετο σε μια μονάδα μέτρησης όγκου που έχει πάψει να χρησιμοποιείται, τις **κυβικές οργιές**. Η κυβική οργιά ήταν ένας νοητός κύβος με πλευρές που είχαν μήκος μια ανθρώπινη οργιά (περίπου 1.80 μέτρα). Ο ιδιοκτήτης λοιπόν του σπιτιού έδινε στον μάστορα τις προδιαγραφές μεγέθους του σπιτιού, λέγοντάς του απλά, πόσα δωμάτια χρειαζόταν. Στη συνέχεια ο μάστορας με την πείρα του υπολόγιζε πόσες οργιές πέτρα χρειαζόταν και την παράγγελλε στους καβαδόρους. Για παράδειγμα, σπίτι 3 δωματίων και

Η εκκλησία του Αγ. Νικολάου στα Γιάτικα, που το αρχικό χτίσιμό της χρονολογείται στα 1675.

Στο νότιο τμήμα του νησιού το παλιό λιμανάκι Απιδιές, παραμένει σήμερα εγκαταλελειμμένο, καταφύγιο μόνον για κάποιες ψαρόβαρκες.

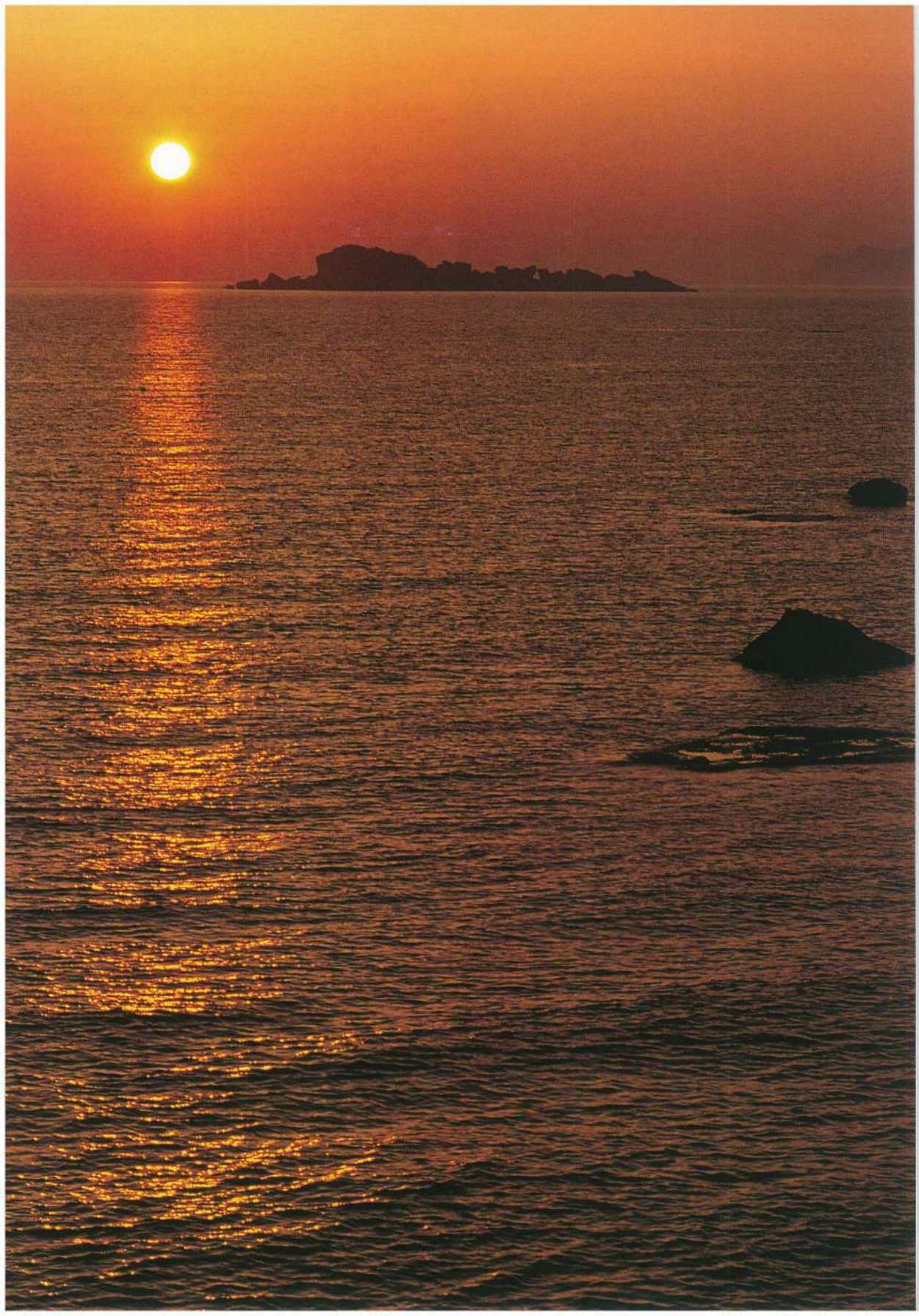
σαλονιού, με τοίχους πάχους 60-70 πόντων, απαιτούσε περίπου 13 κυβικές οργιές πέτρα. Μια τέτοια μεγάλη ποσότητα έπρεπε να κουβαληθεί με ζώα ή κυρίως στο κεφάλι. Ευτυχώς για τον ιδιοκτήτη του σπιτιού, όλο το νησί συμμετείχε στο κουβάλημα της πέτρας με προσωπική εργασία, έθιμο υπέροχο, που χαρακτηρίζει την αλτρούιστική νοοτροπία των ανθρώπων του νησιού και διατηρήθηκε μέχρι τα τέλη της δεκαετίας του 70.

Οι απογευματινές ώρες μάς βρίσκουν στο **Χωριό**, την **Άνω Πάντα**, σύμφωνα με την ντόπια ονομασία. Ο καλός τοιμεντόδρομος συνεχίζεται μέχρι τον **Όρμο Απιδιές**, που διακρίνονται ακόμη οι εγκαταστάσεις ενός παλιού λιμανιού, που τώρα έχει εγκαταλειφθεί και χρησιμοποιείται ως ψαρολίμανο. Το πέσιμο της νύχτας μάς προλαβαίνει στο Χωριό, ενώ προσπαθούμε να βρούμε το δρόμο για το νότιο τμήμα του νησιού. Τον βρίσκουμε εύκολα μέσα από το χωριό, είναι χωματόδρομος, όχι ιδιαίτερα δύσβατος. Αν και είναι αργά, υπάρχει διάχυτος ένας άπλετος φυσικός φωτισμός. Είναι η πανσέληνος, που έχει ανατείλει πριν λίγη ώρα και χαρίζει στο τοπίο μια διάσταση εξωπραγματική. Υποσχόμαστε στους εαυτούς μας να

ξαναπεράσουμε απ' αυτό το νοτιότερο σημείο του νησιού με φως ημέρας.

Ο δρόμος φτάνει σχεδόν ως την άκρη του ακρωτηρίου κι ύστερα στρίβει βόρεια. Απόλυτη ερημιά, που είν' επιτέλους το ταβερνάκι του Προέδρου που λένε οι πληροφορίες μας; Πάνω απ' την καμπί του δρόμου, διακρίνουμε πρώτα κάποια φώτα που καθρεφτίζονται στην ακίνητη θάλασσα. Αμέσως μετά βλέπουμε το ταβερνάκι, στην αγκαλιά ενός ονειρεμένου ορμίσκου. Δέκα μόλις μέτρα από τη θάλασσα, απλό και συμμαζεμένο, το ταβερνάκι συγκεντρώνει όλα εκείνα τα στοιχεία, που θα ονειρευόταν να συναντήσει κάθε εραστής της μοναξιάς και της γαλήνης. Τρεις-τέσσερις άνθρωποι όλοι κι όλοι, κάθονται σ' ένα τραπέζι κι απολαμβάνουν το συζάκι τους με ήσυχη κουβεντούλα. Ανάμεσά τους κι ο Γιάννης Αργυρός, Πρόεδρος του Μαθρακιού. Αισθανόμαστε ξαφνικά σαν παρείσακτοι, που διακόπτουμε κάποια μυσταγωγία, ο

Ηλιοβασιλεμα από το παλιό λιμανάκι Απιδιές. Δίπλα στον ήλιο το περίγραμμα της Τραχιάς, του μικρού νησιού, που χρόνια ολόκληρα εξασφάλισε πολύτιμη πέτρα για κάθε οικιστική κατασκευή στο Μαθράκι.

Μέχρι πριν λίγα χρόνια ο **Κόντρακας** με τις παραδοσιακές εγκαταστάσεις του, χρησιμοποιείτο ως κύριο λιμάνι του νησιού. Ακόμη διακρίνεται το χειροκίνητο "βίντς" που ανέβαζε τις βάρκες στην στεριά. Σήμερα το λιμάνι χρησιμοποιείται μόνο περιστασιακά από τους ψαράδες.

Πρόεδρος όμως έρχεται αμέσως προς το μέρος μας, μας καλωσορίζει στην παρέα του και απολογείται, που κάποιες δουλειές του στην απέναντι ακτή της Κέρκυρας, δεν του επέτρεψαν να έρθει να μας προϋπαντήσει. Δεν θα προσπαθήσω, αγαπητοί φίλοι, να σας περιγράψω τη μαγεαία των ωρών που ακολουθήσαν. Χωρίς την παραμικρή μουσική, που σταμάτησε αμέσως μετά από πρόταση του Γιάννη, με μοναδικό ήχο τον φλοιόβο της θάλασσας και τις ήρεμες κουβέντες μας, ήταν στιγμές απίστευτης γαλήνης, που θα ήταν παράλογο να μην τις ξαναζήσουμε.

Σ Ε ΚΑΘΕ ΣΗΜΕΙΟ ΤΟΥ ΝΗΣΙΟΥ. Στις μέρες που ακολουθούν έχουμε την άνεση να γνωρίσουμε κάθε σημείο, κάθε ιδιαιτερότητα αυτού του παραμυθένιου μικρού νησιού. Ο Πρόεδρος κι ο Αντιπρόεδρος μας δίνουν πολλά στοιχεία για το νησί, που τα συμπληρώνει με τις δικές του γλαφυρές διηγήσεις ο Σπύρος Γέης.

Την ίδια αισιοδοξία που αισθανθήκαμε για τις προοπτικές της Ερείκουσας νιώθουμε κι εδώ για το μέλλον του Μαθρακιού. Σημαντικά έργα προγραμματίζονται ή έχουν ήδη ξεκινήσει, που θα μεταβάλουν τη φυσιογνωμία του νησιού. Τα κυριότερα είναι μια πρώτη δεξαμενή 50 κυβικών που ολοκληρώνεται μέσα στο καλοκαίρι και μετά μια δεξαμενή 100 κυβικών, με παράλληλη ολοκλήρωση του κεντρικού δικτύου. Θα επακολουθήσει μια τρίτη δεξαμενή 200 κυβικών στην πηγή του νερού, που θα δώσει ολοκληρωτική λύση σε θέματα υδροδότησης και ποτίσματα. Ήδη από εφέτος τα τουριστικά οκάφη θα μπορούν να προμηθεύονται νερό από το λιμάνι.

Ολοκληρώνουμε την περιήγησή μας στο βόρειο τμήμα του νησιού, στην περιοχή **Γιώργα**, που ονομάζεται και **Κάτω Πάντα** από τους ντόπιους. Είναι μια όμορφη περιοχή με την συνηθισμένη πια πλούσια βλάστηση και αρκετά σπίτια, παλιά και νέα, διάσπαρτα μέσα στα ελαιόδεντρα. Μετά το τέλος του ταμειντόδρομου ένα μονοπάτι μάς οδηγεί ως το βορειότερο άκρο του νησιού, το ακρωτήριο **Σακκί**. Μένουμε αρκετή ώρα στο δροσερό αεράκι, κάτω από τη σκιά των τεράστιων δέντρων, αγναντεύοντας απέναντί μας τους Οθωνούς.

Μια μεγάλη ιδιαιτερότητα αλλά και ένας σημαντικός τουριστικός πόλος έλξης για το νησί είναι η αχανής παραλία **Πορτέλο**, που καταλαμβάνει το μεγαλύτερο τμήμα της Β.Α. πλευράς του νησιού. Με την εξαιρετική αμμουδιά της και τα ρηχά νερά, που βαθαίνουν ομαλά, η Παραλία Πορτέλο είναι προσι-

Ο Θαυμάσιος όρμος **Φόκι** στα δυτικά παράλια του νησιού, χώρος ηρεμίας και απόλαυσης της φύσης. Κάποτε χρησιμοποιείτο για την εκφόρτωση της πέτρας από το αντικρινό νησάκι της **Τραχιάς**.

τή και φιλική ακόμα και σ' όσους δεν ξέρουν να κολυμπούν. Παράλληλα με την ακτή, που φθάνει σχεδόν σε μήκος τα 3 χιλιόμετρα, είναι χαραγμένος ένας βατός χωματόδρομος, που περνάει από την ταβέρνα του Προέδρου στο νοτιότερο άκρο του νησιού και μετά ανηφορίζει ως το χωριό. Η τοιμεντόστρωση όλου αυτού του δικτύου είναι βέβαιο, πως θα διευκολύνει ακόμη περισσότερο τις μετακινήσεις νησιωτών και επισκεπτών.

Η αμμονδιά της Παραλίας Πορτέλο αρχίζει αμέσως δίπλα από τον λιμενοβραχίονα του νέου λιμανιού. Εντύπωση μας προκαλεί το μεγάλο πλάτος της ακτής, αφού η άμμος εσχωρεί στη στεριά τουλάχιστον 60 μέτρα.

-Η εξήγηση είναι απλή, μας λέει ένα πρωί ο νοικοκύρης μας, Χρήστος Αργυρός. Όταν πριν από 20 χρόνια ήρθα να χτίσω το σπίτι μου εδώ, η θάλασσα έσκαζε λίγα μέτρα πιο μπροστά από το δρόμο κι είχε δύο μέτρα βάθος. Το βλέπεις εκείνο το χοντρόξυλο που μισοφαινεται στην άμμο; Κάποτε ήταν στην ακροθαλασσιά, έδενε τη βάρκα μου. Στα μέσα της δεκαετίας του '80 ολοκληρώθηκε το καινούργιο λιμάνι. Ποιος να φανταζόταν όμως τότε, πως οι λιμενοβραχίονες θα επηρέαζαν τη συμπεριφορά του ανέμου και των ρευμάτων;

Άρχισε λοιπόν να μαζεύεται εδώ μπροστά η άμμος κι ο λιμενοβραχίονας δεν την άφηνε να φύγει. Έτσι μέσα σε 15 χρόνια, από παραθαλάσσιοι που είμασταν, γινήκαμε στεριανοί, καταλήγει ο μπαρμπα-Χρήστος.

-Και το Μαθράκι απέκτησε αυτή την καταπληκτική αμμονδιά, συμπληρώνω εγώ.

Μιά από τις πιο ευγενικές φυσιογνωμίες είναι κι ο Δημήτρης Κατέχης, Πρόεδρος του νησιού για 18 ολόκληρα χρόνια. Στο ταβερνάκι του Γέη είναι μεγάλη χαρά να κουβεντιάζουμε μαζί του και να συμπληρώνουμε τις γνώσεις μας για το νησί. Φαίνεται πως το Μαθράκι ήταν ένα από τα τελευταία σημεία της χώρας που ηλεκτροδοτήθηκαν, αφού μόλις τον Σεπτέμβριο του 1985 ήρθε για πρώτη φορά το ηλεκτρικό ρεύμα.

-Εμείς όμως βλέπαμε τηλεόραση, ασπρόμαυρη βέβαια, πολύ νωρίτερα, λέει ο Σπύρος.

Τον κοιτάζω παραξευμεμένος.

-Μην απορείς, μου απαντάει. Χρησιμοποιούσαμε 12βολτες μπαταρίες αυτοκινήτων.

Αν όμως άργησε να 'ρθει το ρεύμα στο νησί, το Μαθράκι ήταν πρωτοπόρο στην ιατρική περίθαλψη, αφού το πρώτο Αγροτικό Ιατρείο ιδρύθηκε το 1968 και λειτούργησε για πολλά χρόνια με τοποθέτηση στρατιωτικών γιατρών.

Στο νοτιότερο άκρο του νησιού, προστατευμένοι από το ακρωτήριο **Αρβανίτικο** βρίσκονται οι εκπληκτικοί αυτοί ορμίσκοι. Δίπλα σ' αυτή την έξοχη αμμουδιά φωλιάζει η ψαροταβέρνα του Γιάννη.

Από τότε λειτουργεί συνεχώς στον οικισμό **Μπενάτικα**, ο σημερινός μάλιστα Αγροτικός Γιατρός, απεδείχθη συνδρομητής του περιοδικού μας.

Αλλά και στον τομέα της εκπαίδευσης το Μαθράκι ήταν ιδιαίτερα εξελιγμένο. Έτσι στη δεκαετία του '60, πριν από τη μεγάλη μετανάστευση, έφτασε να λειτουργεί πρωί και απόγευμα με δύο δασκάλους και 82 παιδιά. Πριν προστεθεί ο δεύτερος δάσκαλος, λειτουργούσε με έναν και μοναδικό δάσκαλο, που έκανε ταυτόχρονα μάθημα σε 93 παιδιά όλων των τάξεων, θυμάται ο Δημ. Κατέχης.

Δεν έχουν τελειωμό οι ιστορίες για το Μαθράκι, για τ' αμπέλια που είχε παλιά, για το παραδοσιακό επίσης κνήγι των τριγωνιών, για τους καπετάνιους του, για τα φορτία βούρλων απ' την Ιταλία, για το εμπόριο που διεξαγόταν ανάμεσα στην Κέρκυρα και τους Άγιους Σαράντα της Βορείου Ηπείρου. Σήμερα, μετά την μακρόχρονη περιπέτεια της μετανάστευσης, που είχε βέβαια και τα καλά της, ο κόσμος δειλά ξαναγυρίζει, χτίζει ωραία και μεγάλα σπίτια, ενδιαφέρεται για τις καλλιέργειες, το Μαθράκι ξαναβλέπει το μέλλον με αισιοδοξία.

Στο νότιο τμήμα του νησιού, στο ακρωτήριο

Αρβανίτικο, ξαναπήγαμε με το φως της μέρας. Τοπίο διαφορετικό απ' το υπόλοιπο νησί, γεμάτο σπάρτα και χαμηλή βλάστηση, ούτε ελαιόδεντρα ούτε κυπαρίσσια. Στην άκρη της στεριάς ένα μικρό πέτρινο σπίτι, μοναχικός βιγλάτορας του Νοτιά. Τον ζηλέψαμε τον τυχερό ρομαντικό ιδιοκτήτη.

Το δειλινό της τελευταίας μέρας μας βρήκε καθισμένους στις Απιδιές, απέναντι στον ήλιο. Μείναμε εκεί ώρα πολλή, βλέποντάς τον να κατεβαίνει αργά, δίπλα απ' το νησάκι της Τραχιάς. Ύστερα, όταν χάθηκε, πήραμε το δρόμο για το ταβερνάκι του Προέδρου, το νυχτερινό ησυχαστήριο στην άκρη της θάλασσας.

Ε ΠΙΛΟΓΟΣ. Η άφιξη του πλοίου είναι πάντα για ένα μικρό νησί σπουδαίο γεγονός, είν' όλοι μαζεμένοι στο λιμάνι και περιμένουν, ακόμα κι ο γιατρός. Σφίγγουμε θερμά τα χέρια των φίλων μας, του Γιάννη Αργυρού, του Σωκράτη Κατέχη, του Σπύρου Γέη. Να όμως που ο Νέσρχος μας κρατάει για λίγο ακόμη στα Διαπόντια. Εκδρομικό καθώς είναι το σημερινό δρομολόγιο, αντί να επιστρέψει στις Κερκυραϊκές ακτές, βάζει ρούτα για Οθωνούς. Ήταν φαίνεται γραφτό, 10 μήνες

Σε αντίθεση με την πυκνή βλάστηση στο εσωτερικό του νησιού, το νότιο άκρο καλύπτεται μόνον από θάμνους και σπάρτα. Μοναδικό οικιστικό στοιχείο ένα μικρό πέτρινο σπίτι.

μετά την πρώτη μας γνωριμία να ξαναδούμε μερικούς καλούς φίλους. Ο Γιώργος και η Ντίνα, ο φίλος του ο Γιώργος, ο Περικλής και πολλοί άλλοι που γνωρίσαμε πέρσι μας αναγνωρίζουν, σφίγγουμε τα χέρια, είναι ωραίο που και που να ξαναβρίσκονται οι άνθρωποι.

Επιβλητικοί και μεγαλόπρεποι όπως πάντα οι Οθωνοί μάς φέρνουν σε μια στιγμή τις αναμνήσεις του περσινού καλοκαιριού. Παρεούλα για λίγη ώρα με τους φίλους μας, όσο κρατάνε δύο ποτηράκια παγωμένο Κερκυραϊκό κρασάκι. Ύστερα ο Νέαρχος σαλπάρει, μικραίνουν οι φίλοι στην ακτή και χάνονται. Λίγο πριν φτάσουμε στον Άγιο Στέφανο ο Νίκος ο Καπετάνιος, που τώρα πια μας έχει συνηθίσει, θυμάται το αίτημά μας. Περνάει δίπλα απ' το νησάκι **Διάπολο**, κόβει ταχύτητα και πάει δίπλα στις ακτές. Παραξενεύονται οι ξένοι, κοιτάζουν γύρω τους με ανησυχία, μήπως συνέβη κάτι στο καράβι;

Ατάραχοι εμείς, συνεχίζουμε κρεμασμένοι στην πλώρη, να φωτογραφίζουμε. Πάνω απ' το τιμόνι του ο Νίκος χαμογελάει, μας κλείνει το μάτι κι ύστερα αναπτύσσει και πάλι τη συνηθισμένη του υπηρεσιακή ταχύτητα για Άγιο Στέφανο.

ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

ΜΑΘΡΑΚΙ: ΑΡ. ΚΛΗΣΗΣ 0663

ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ: ΤΗΛ.-FAX: 71200

ΕΝΟΙΚ. ΔΩΜΑΤΙΑ:

1. ΧΡΗΣΤΟΣ ΑΡΓΥΡΟΣ (ΦΙΛΙΟΣ)

ΜΑΘΡΑΚΙ: 0663 71652. - ΚΕΡΚΥΡΑ: 0661 25262

2. ΚΑΣΙΜΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ: 0663 71700

ΧΩΡΟΙ ΕΣΤΙΑΣΗΣ

1. "ΓΕΗΣ"/Σπίρως Γέης: 0663 71600

Παραδοσιακή κουζίνα, φρέσκο ψάρι, καταπληκτικές τηγανιτές πατάτες Μαθρακίου και το περίφημο Μπουρδέτο (ψάρι κοκκινιστό πικάντικο στην κατσαρόλα) Υπέροχη θέα.

2. ΤΑΒΕΡΝΑ "ΓΙΑΝΝΗΣ"/Γ. Αργυρός 72108

Ουζερί με θαυμάσιους ψαρομεζέδες, φρέσκο ψάρι, εκπληκτικό περιβάλλον δίπλα στη θάλασσα.

3. PORTO CENTER- Καφέ-Πιτσαρία, δίπλα στο λιμάνι 0663 71853.

ΔΡΟΜΟΛΟΓΙΑ

1. ΑΠΟ ΚΕΡΚΥΡΑ-F/B "ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ"

ΤΡΙΤΗ 06:30-ΣΑΒΒΑΤΟ 06:30

2. ΑΠΟ ΑΓ. ΣΤΕΦΑΝΟ - "ΝΕΑΡΧΟΣ"

ΔΕΥΤΕΡΑ 10:30-ΠΕΜΠΤΗ 10:30

(Με ανταπόκριση λεωφορείου από Κέρκυρα)

ΤΗΛ. ΛΙΜΕΝ. ΚΕΡΚΥΡΑΣ 0661 32661

3. ΤΟΥΣ ΘΕΡΙΝΟΥΣ ΜΗΝΕΣ ΤΑΧΥΠΛΟΟ ΑΠΟ ΤΟΝ ΑΓ. ΣΤΕΦΑΝΟ.

